Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 28 (959) ГОД XIX БЕЛАСТОК 14 ЛІПЕНЯ 1974 г. ЦАНА 60 гр.

Новыя вершы

*

Спілавалі дуб купчасты.
Зглухла пушча.
Вечарэе.
У паветры кружыць птаства —
Не прытулішся на дрэве.

Поўнач зябне.
Праз дрымоту
Быццам чую: птушкі недзе,
Як бяздомныя сіроты,
Нанач просяцца ў суседзяў...

Генадзь Кляўко

Людзей на фэстыне было многа.

У чэрвеньскім сонцы

23 чэрвеня, вёска Сакі, што на Бельшчыне. Велізарны пляц. У сезоне тут скупляюць ад гаспадароў бульбу, прадаюць мінеральныя ўгнаенні.

Сёння пляц будзе служыць песні, танцам — тут адбываецца фэстын бельскага аддзела Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Пляц упрыгожаны сцяжкамі, транспарантамі ды каляровымі плакатамі, адлюстроўваючымі дасягненні нашай гаспадаркі і заданні, пастаўленыя VI з'ездам партыі.

Пляц запаўняецца людзьмі. Іх усё больш. Амаль усе прыйшлі з Сакоў, бачу пасынкаўцаў, хлопцаў з Зубава і Кожына, многа прыйшло з Катлоў. Вітаюцца па-сяброўску, па-святочнаму. Чакаюць адкрыцця фэстына. Усё тут новае, таксама як і мерапрыемства. У гэтых ваколіцах ніколі не было раней фэстынаў і іншых падобных мерапрыемстваў. Адсюль своеасаблівае зацікаўленне людзей і пэўная нервовасць арганізатараў.

І вось урачысты момант. Фэстын БГКТ пад лозунгам „З песняй насустрач 30-годдзю ПНР" адкрывае гаспадар, солтыс вёскі Сакі Аляксей Андрэюк. Яго голас усхваляваны, калі вітае гасцей: старшыню ГП БГКТ — Мікалая Самоціка, сакратара ПК ПАРП — Рамана Матосюка, старшынь павятовых праўленняў: БГКТ — Аляксея Карпюка і ЗСМВ — Юрыя Лявоцюка, начальніка гміны — Юрыя Каліну. І гэта нармальна, усё ж яго вёсцы выпаў гонар арганізавання фэстына, першага фэстына ў тым раёне. І калі гляджу на апрамененых сонцам тутэйшых жыхароў, чытаю ў іх вачах адказ свайму солтысу: не хвалюйся, мы не падвядзем.

З дакладам выступае старшыня бельскага аддзела таварыства, дырэктар ліцэя Аляксей Карпюк. Даклад паказвае ўдзел нашага насельніцтва ў засноўванні народнай улады, змаганне за яе ўмацаванне, дасягненні ва ўсіх галінах гаспадаркі і культуры. Асобнае месца займае раздзел, прысвечаны людзям, найбольш заслужаным БГКТ у павеце. Потым слова мае начальнік Бельскай гміны — Юры Каліна. Сваю прамову канцэнтруе вакол спраў гміны: яе дасягненняў, а асабліва заданняў, будучыні.

Пасля заканчэння афіцыяльнай часткі выступленні мастацкіх калектываў. Канцэрт распачынаюць бельскія „Васілёчкі", потым на сцэну выходзіць калектыў з Дубяжына і вакальны — з Тапчыкал. Пра іх галасы і мастацкасць мы пісалі не раз, дык распісвацца аб іх праграме не будзем. Адно скажам: хто бачыў усе гэтыя калектывы, той ведае: было тут весела.

На фэстын прыбылі пажарныя каманды з Кожына і Пасынак. Былі спаборніцтвы: якая каманда хутчэй прыступіць да гашэння пажару? Выйгралі пажарнікі з Пасынак, але трэба аддаць таксама гонар і кожынцам, якія ўвіхаліся вельмі спраўна, толькі, як на злосць, матор падкачаў.

У нашы фэстыны ўсё часцей уключаецца гандаль. У Саках быў пастаўлены кіёск „Руху" і два спажывецкія

Працяг на стар. 4

Пажарная каманда з Кожына ў акцыі.

Сустрэчы з землякамі

ВОБРАЗ ФІЛОСАФА

Па адукацыі і прафесіі ён — **філосаф. У Вроцлаўскім універсітэце** чытае студэнтам лекцыі па марксісцкай філасофіі і сацыялогіі. З'яўляецца **намеснікам дырэктара** Інстытута філасофіі, сацыялогіі і логікі гэтага ж універсітэта.

Ведаючы ўсё гэта загадзя, спадзяваўся я сустрэць чалавека ў гадах, сівабародага, у акулярах, бо такі вобраз філосафа бытаваў у маім уяўленні.

У канцылярыю інстытута увайшоў яшчэ зусім малады, энергічны, шчуплы мужчына. Падміргнуў сакратаршы, акінуў мяне позіркам і, працягваючы руку, сказаў:

— Стасюк.

Я ведаў, што да гэтага прозвішча дадаць яшчэ трэба імя **Аляксандр** і навуковае званне **доктар.** Ведаў таксама, што яго сірочае дзяцінства пачалося ў шматпакутным Райску. Дык хацелася даведацца і пра далёкі і складаны шлях, які прывёў нашага земляка з вёскі, разбуранай гітлераўцамі, ва універсітэцкія выкладчыкі.

— Мая жыццёвая дарога, — распачаў свой расказ доктар Стасюк, — зусім звычайная. Яна падобная на дзесяткі іншых дарог, якімі хадзілі юнакі майго пакалення. Пачатковую школу закончыў я ў вёсцы Гацькі на Бельшчыне, пасля вучыўся ў Бельскім беларускім ліцэі, а затым накіравалі мяне на навуку ў Савецкі Саюз, дзе закончыў я факультэт марксісцкай філасофіі Маскоўскага універсітэта.

Др Аляксандр Стасюк з дачушкай Галінкай.

Сапраўды, у гэтай анкетнай схеме змяшчаецца лёс Аляксандра Стасюка, але схема гэта нічога не гаворыць аб трагедыі і радасці яго жыцця.

Нарадзіўся ён 17 студзеня 1934 года. Сын Надзеі і Мікалая. На сёмым годзе жыцця астаўся без бацькі. Пайшоў той касіць траву, нагрэўся, змучыўся, ды прылёг крыху адпачыць. І так прастудзіўся. Ад гэтай прастуды завялася вада ў боку. Лекарскай дапамогі, на жаль, не было. Асталася маладая ўдава. Быў гэта 1941 год. У чэрвені нахлынулі гітлераўцы, а праз год — таксама ў чэрвені — настаў судны дзень для яго роднай вёскі Райск. Сярод ахвяр гітлераўскага варварства знайшлася і яго маці, 30-гадовая Надзея Стасюк.

— Мяне тады ў Райску не было, — успамінае Аляксандр. — Я знаходзіўся ў Арэхавічах, у бацькоў майго бацькі. І там я даведаўся, што здарылася з маёй мамай і з іншымі жыхарамі Райска.

Наведваць спалены і разбураны Райск сурова забаранялася. За гэта пагражаў расстрэл. Аднак некаторыя адважыліся нават раскапаць брацкую, пакутніцкую магілу.

— Я быў пры гэтым, — кажа наш зямляк. — І тады яшчэ раз убачыў сваю

Працяг на стар. 4

ШТО НОВАГА Ў РЭНТАХ?

Сейм Народнай Польшчы законам ад 29 мая 1974 г. змяніў ранейшыя і ўстанавіў новыя правілы аб рэнтах для інвалідаў вайны і іх сем'яў і для вайсковых інвалідаў і іх сем'яў. Новыя правілы значна павышаюць рэнты ў грашах, даюць новыя правы, яны больш простыя.

Падставай да вызначэння велічыні рэнты для інвалідаў вайны і іх сем'яў з'яўляецца новая найніжэйшая рэнтавая сума 2200 зл. Інвалідам I і II груп яна прызнаецца ў 100 прац., а інвалідам III групы — у 65 прац. Спецыяльны дадатак на догляд (пеленгнацыйны) для інвалідаў I групы павышан з 400 зл. на 1100 зл., інвалідам іншых груп гэты дадатак павялічваецца да 500 зл. Апрача гэтага, ёсць яшчэ дадаткі за дзяржаўныя ўзнагароды, на ўтрыманне жонкі і сямейны дадатак. Такім чынам, інвалідная рэнта I групы павялічана з 2160 зл. да 3400 зл., г. зн. на 1140 зл., II групы — з 1510 зл. на 2200 зл. (больш на 690 зл.), а III групы — з 1130 зл. да 1430 зл. (больш на 300 зл.).

Павялічаны таксама рэнты для сямей загінуўшых салдат і памершых ваенных інвалідаў. Падставай да вызначэння з'яўляецца таксама сума 2200 зл. Калі да атрымання гэтай рэнты мае правы адна асоба, яна атрымае 1320 зл. (больш на 310 зл.); калі дзве, яны супольна атрымаюць 1650 зл. (больш на 570 зл.); калі тры або болей, яны атрымаюць супольна 1870 зл. (больш на 720 зл.).

Усе іншыя дадатковыя правы інвалідаў вайны і іх сем'яў захаваны, апрача іх, інвалід мае права атрымаць накіраванне на лячэнне не менш, чым раз на тры гады ў форме лекарскага звальнення, павялічваецца яму таксама адпачынак на 10 дадатковых дзён, мае права на 50 прац. платы за білет на ПКП і ПКС.

Паводле новага закону, павышаны таксама рэнты для вайсковых інвалідаў і сямей памершых вайсковых інвалідаў.

Калі інваліднасць узнікла ў сувязі з ваеннай службай, дык у сярэднім рэнта I групы павялічана на 125 зл., II групы — на 440 зл. і III групы — на 190 зл. Найніжэйшыя рэнты (без дадаткаў) устаноўлены на: 1600 зл. — I група, 1300 — II група, 900 зл. — III група.

Калі ж інваліднасць вайсковага інваліда ўзнікла не ў сувязі з ваеннай службай, дык у сярэднім рэнта I групы павялічана на 290 зл., II групы — на 455 зл. і III групы — на 360 зл. Найніжэйшыя рэнты (без дадаткаў) для гэтага віду інваліднасці ўстаноўлены на: 1200 зл. — I група, 1050 зл. — II група, 850 зл. — III група.

Павышаецца таксама рэнта для членаў сем'яў памершых салдат і вайсковых інвалідаў найменш на 140 зл. на адну асобу, на 170 зл. — на дзве асобы і на 200 зл. на тры і болей асоб. Пры гэтым сямейная рэнта без дадаткаў не можа быць меншай, чым 900 зл. на адну асобу, 1000 зл. на дзве асобы і 1100 зл. — на тры і болей асоб.

Агульная сума павышэння рэнтаў для інвалідаў вайны і вайсковых і іх сем'яў складзе ў год 253 мільёны злотых.

Адначасова Прэзідыум урада дзеля паляпшэння матэрыяльных умоў ветэранаў і іх сем'яў вырашыў павысіць іх рэнту на 300 зл.

Усе гэтыя павышэнні будуць налічаны ваенным і вайсковым інвалідам і ветэранам, а таксама іх сем'ям у ЗУС-е без патрэбы складаць дадатковыя паданні ці якія-небудзь іншыя паперы. Толькі ў выпадку, калі рэнціст мае да выбару рэнту па працы ці па здадзенай гаспадарцы або рэнту ваенную ці вайсковую, павінен з'явіцца ў ЗУС-е, каб скласці адпаведную заяву, якая з гэтых рэнт яму больш адпавядае (да выбару ёсць адна цэлая рэнта і палова другой рэнты).

Новы закон аб ваенных і вайсковых рэнтах абавязвае ад 1 жніўня 1974 г. Беластоцкі ЗУС налічыць новыя рэнты да 4 жніўня 1974 г.

Таксама ёсць новы закон аб рэнтах па здадзеных гаспадарках, але аб ім — у далейшых нумарах „Нівы". (мг)

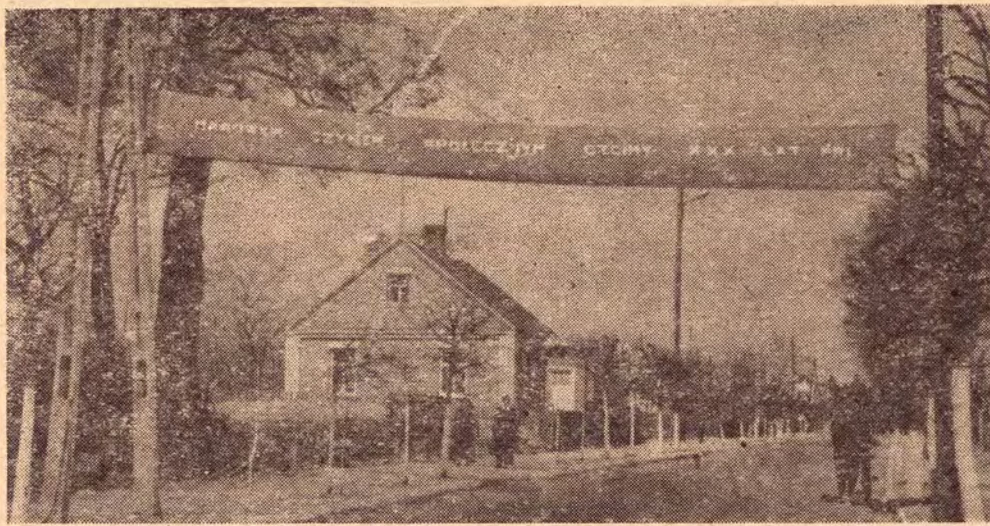

СВАІМІ РУКАМІ

На чырвоным палатне белымі літарамі праз усю галоўную кляшчэлеўскую вуліцу транспарант апавяшчаў:

„МАСАВЫМ ГРАМАДСКІМ ЧЫНАМ АДЗНАЧАЕМ 30-ГОДДЗЕ ПНР"

Гэты лозунг у Кляшчэлях сапраўды выпаўняецца канкрэтным • зместам. Вось некалькі гадоў таму назад жыхары пасёлка ў асноўным грамадскім чынам пабудавалі прыгожы і прасторны будынак, у якім змяшчаецца цэнтр здароўя і памяшканні для лекараў.

Ды ўвогуле ў Кляшчэлях будуюць штосьці пастаянна. Сведчаць аб гэтым раскапаныя вуліцы, уздоўж якіх пракладалі водаправоды, а таксама ўсё больш паяўляецца там мураваных домікаў-асабнякоў.

Адначасова з перабудовай і пашырэннем вуліц гэтага сельскагаспадарчага пасёлка яго жыхары стараюцца, каб меў ён больш прыгожы выгляд. Між іншым, служыць гэтаму пасадка дрэў, якую праводзяць вучні тутэйшай сельскагаспадарчай школы.

Тэкст і фота **В. Рудчыка**

○ 27 чэрвеня адбылося пасяджэнне Прэзідыума ГП. Першым пунктам яго была ацэнка праведзеных Беларускім таварыствам конкурсаў. Асабліва добра быў ацэнены песенны конкурс, у якім прынялі ўдзел 192 чалавекі, гэта значыць на 34 асобы больш, як у мінулым годзе. На аснове павятовых элімінацый на фінальны агляд у ГП прайшло 112 салістаў, дуэтаў і вакальных груп. Выканалі яны 66 песень (50% фальклорных). Варта падкрэсліць тое, што толькі адна песня была выканана два разы на фінальным аглядзе, які прайшоў на высокім мастацкім узроўні.

Значна слабей быў арганізаваны конкурс тэатральных калектываў. Не адбыліся павятовыя элімінацыі ў аддзелах. У фінальным конкурсе выступіла 6 калектываў, у якіх налічваўся 61 самадзейнік.

Уклад працы паасобных аддзелаў быў няроўны. Гданьскі і дуброўскі аддзелы зусім не займаліся гэтымі конкурсамі. Сакольскі аддзел таксама быў мінімальна актыўны.

У другім пункце пасяджэння Прэзідыум ГП абмеркаваў прадстаўленую інфармацыю аб выдавецкай дзейнасці. ГП за час свайго існавання выдала 41 кніжку (улічваючы і беларускія календары). Найбольш плённы выдавецкі перыяд быў між VI і VII з'ездамі БГКТ. За гэты час выдадзена было 9 кніжак агульным тыражом 34,5 тыс. штук.

Трэцім пунктам пасяджэння было зацвярджэнне плана працы ГП на II паўгоддзе 1974 года.

○ 2 ліпеня выехала ў Мінск 20-асабовая група настаўнікаў беларускай мовы на штогадовы курс па гэтаму прадмету. Найбольш, аж 10 настаўнікаў, паехала з Гайнаўшчыны.

○ 30 чэрвеня ў Рыбаках (Беластоцкі павет) адбыўся народны фэстын БГКТ, аб якім чытайце ў наступным нумары „Нівы". (мх)

Niedziela 14.VII. 7.25 Tech. Rol. Dój i higiena mleka. 7.55 Prace żniwne i pożniwne. 8.25 Przyp., radz. 8.35 Now. w domu i zagr. 9.00 Bieg po zdrowie. 9.15 Pr. dnia. 9.20 Płonący Kontynent — film radz. 11.00 Antena. 11.20 Pod znakiem Raka (ZODIAK). 12.00 Dziennik. 12.20 Pr. dla wsi. 12.35 Piosenka pomogła nam przetrwać. 13.05 Nie tylko dla pań. 13.30 Wielka gra. 14.20 Film dok. o kpt. L. Telidze. 15.15 Pegaz. 16.00 Los. Toto-Lot. 16.15 Tele-Echo. 17.05 Refleksje ob. 17.20 Sport. 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Film TVP. 21.20 Festiwal Pios. Żoł. — Kołobrzeg 74 — Koncert finał. 23.20 Sport.

Poniedziałek 15.VII. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Oferty. 16.15 Dziennik. 16.25 Echo stad. 16.55 Dla młodych widzów. 18.05 Kur. Lub. 18.20 Pr. balet. 18.35 Kr. Warsz. i Maz. 18.55 Reportaż z budowy kopalni „Pomorzany". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.35 Teatr TV: R. Frelek i Wł. Kowalski — „Sprawa polska 1944" cz. I. 22.05 Chwila wspomnień — film dok. 22.35 Recital. 23.05 Dziennik.

Wtorek 16.VII. 9.00 Poranek Tel. Najmł. 10.00 Józef Balsamo — film franc. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodzieży. 17.10 Sylwetki X Muzy — Wiesław Gołas. 17.40 Reportaż film. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Laureaci Nagród Państw. 20.20 Józef Balsamo — film franc. 21.20 Sport. 21.30 Interstudio. 22.10 Spotkanie z K. Sienkiewicz. 22.45 Dziennik.

Środa 17.VII. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Gustaw Zemła. 17.00 Magazyn ITP. 17.15 Los. Mał. Lot. 17.25 Manifest Lipcowy. 17.55 W słońcu Karakorum — film dok. 18.25 Kr. Warsz. i Maz. 18.50 Reportaż z bud. kopalni „Rudna". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Człowiek bez adresu — film fab. radz. cz. II. 21.35 Sport. 21.55 Śpiewa B. Mierzejewski. 22.30 Dziennik.

Czwartek 18.VII. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Pr. rozr. bułg. 17.00 Teleferie. 18.10 Kr. Warsz. i Maz. 18.30 Test — Sł. Ekonom. 18.45 Reportaż o bud. Portu Półn. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Dziękujemy. 21.15 Sport. 21.25 Czym żyje świat. 21.55 Al Capone i inni. 22.45 Dziennik.

Piątek 19.VII. 10.00 Chleba naszego powszedniego — film TVP. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.45 Poligon. 17.15 Studio Zlot. Tel. Mł. 17.45 Widowisko muz. balet. 18.45 Kr. Warsz. i Maz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.35 Zaśpiewajmy to jeszcze raz. 21.05 Panorama. 21.45 Ekran Wspomnień: Sami swoi — film fab. pol. 23.25 Dziennik. 23.40 Sport.

Sobota 20.VII. 9.00 Pr. dnia. 9.05 Bieg po zdrowie. 9.20 Poranek Tel. Najmł. 10.00 Pan Wołodyjowski — film fab. pol. 13.00 My — 74. 14.20 Rep. film. o bud. Zamku Królewskiego. 14.50 Warszawa w piosence. 15.20 Pr. aktualny. 18.00 Koncert z okazji otwarcia Portu Półn. — transmisja z Opery Leśnej. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.35 Droga — film TVP. 21.35 Dziennik. 21.55 Sport. 22.05 Gody Lipcowe — widowisko rozr.

Piątek 12.VII — 8.00 Koncert. 8.30 Film fab. 13.25 Pr. dnia. 15.10 Czterej pancerni i pies. 16.15 Teatr dla dzieci. 16.30 Koncert. 16.45 W eterze „Młodość". 17.45 Film fab. 20.45 Błękitny Płomyk.

Sobota 13.VII — 7.00 Pr. dnia. 9.15 Turniej TV Witebsk — Grodno. 12.30 Film fab. 13.20 Zespół „Drużba". 14.30 Film anim. 15.00 W świecie zwierząt. 16.25 Film dokument. 17.00 Piłka nożna. „Zenit" (Leningrad) — „Dynamo" (Moskwa). 19.30 Festiwal piosenki radzieckiej w Zielonej Górze.

Niedziela 14.VII. — 7.00 Pr. dnia. 9.30 Spektakl dla dzieci. 15.20 Cyrk. 16.15 Klub filmowy. 19.30 Koncert. Transmisja z Teatru Wielkiego. 20.45 Mecz lekkoatletyczny ZSRR — Finlandia.

Białowieża Goya — NRD, cz. I i II. 16—17. Pozwólcie startować — radz. 18—19. Bubu z Montparnasse — włosk. 20—22.

Czeremcha Mordercy w imieniu prawa — franc. 16—17. Wujaszek Wania — radz. 20—21.

Czyże Smic, smac, smoc — franc. Telegram — radz. 17—22.

Dubicze Cerkiewne Łobuz — franc. Białe słońce pustyni — radz. 17—22.

Gródek Przygody Robinsona Cruzoe — radz. 20—22.

Kleszczele Śmierć Indianina — rum. 16—17. Podróże z Jakubem — węg. 18—19. Monolog — radz. 20—22.

Michałowo Czas życia i miłości — franc. 16—17. Absolwent — USA, 18—19. Ja wam pokażę — NRD 20—22.

Mielnik Pożądanie zwane Anadą — czes. 16—17. Przerwana pieśń — bułg. 18—19. Zbrodnia jest zbrodnią — franc. 20—22.

Milejczyce Cytadela odpowie — bułg. 16—17 Kto wierzy w bociany — pol. 18—19. Mania wielkości — franc. 20—22.

Narewka Front wyzwolenia — pol. El Dorado — USA 17—22.

Narew Godzina szczytu — pol. Wesele — pol. 17—22.

Nurzec Hajducy kapitana Angelo — rum. 16—17. Nieszczęścia Alfreda — franc. 18—19. Twarz anioła — pol. 20—22.

Orla Liliowa akacja — węg. Ściana czarownic — pol. 17—22.

Rajsk Góry, rzeki, ludzie — pol. Mordercy w imieniu prawa — franc. 17—22.

B.Z.Graf. zam. 1909 O-3

ВЕЦЕР З ПАЛІЧНАЙ

Сярод пясчаных палёў V і VI класаў (паводле афіцыяльнай класіфікацыі) раскінулася вёска Палічна. Дарогі тут добрыя — едуць прасторнай жвіроўкай, пракладзенай за нашых дзён пры дапамозе грамадскай працы ўсіх навакольных вёсак з цікавымі назвамі: Вярсток, Белая Страж, Апака Вялікая, Пагулянка. Паміж вёскамі кучкі сасновых лясоў, бо ж толькі адна сасна і можа на гэтых пясках расці.

Палічна — адна з большых вёсак (80 гаспадароў) жыве і з зямлі, і з заробкаў на чыгунцы ды на мэблевай фабрыцы ў Гайнаўцы, куды даязджаюць аўтобусамі ПКС.

Галоўнымі ўстановамі дзяржаўна-грамадскага характару ў вёсцы з'яўляюцца: школа, сельгасгурток, вялікая і актыўная пажарная каманда з сваёй рамізай (адкрытай у 1963 г.) і клубам „Рух".

У апошні час вакол клуба нарадзіўся і пачаў умацоўвацца аматарскі рух. Моладзь у вёсцы ёсць. Яе больш актыўная частка згуртавалася вакол маладой настаўніцы мясцовай школы — Марыі Буйко. Па рэпертуар гэты малады мастацкі гурток сягнуў да мясцовых звычаяў і самародных талентаў.

У роднай вёсцы на Вялікдзень адбылося першае выступленне з цікавай народнай карцінай, якую самі людзі назвалі „Судзьба". Апрацавала яе Марыя Буйко па расказу мясцовай 40-гадовай жанчыны Ніны Ігнацюк. „Судзьба" — гэта відовішча на падабенства народнай балады з перыяду II сусветнай вайны. Лёс і прыгоды салдата, уплеценыя ў краявід і псіхіку самой Палічнай.

Марыя Буйко ўмее ацаніць такі матэрыял і ўмее працаваць з калектывамі народнага характару. Вяла яна ўжо такія калектывы, працуючы пяць год настаўніцай у Семяноўцы.

У „Судзьбе" выкарыстала мясцовы фальклор, беларускія, рускія і польскія песні, таксама вершы Віктара Шведа. Вадэвіль парушыў публіку, а саміх удзельнікаў заставіў паверыць у свае сілы. 15 маладых асоб у калектыве хоча прадаўжаць працу.

Дырэктар васьмікласнай школы Юрый Янюк многа цікавага расказвае пра сельскагаспадарчы гурток у Палічнай. Гурток мае важкае слова ў свінагадоўлі. Гурток супрацоўнічае са школай, школа з гуртком. Супрацоўніцтва карыснае для абедзвюх устаноў. Гурток давозіць дзяцей з усіх навакольных вёсак, ён прыняў патранат над школай. Даў трохі грошай на школьную экскурсію ў Гданьск для VII і VIII класаў. А школа гуртку памагае бульбу выкапаць, дзяцінец арганізавала ў мінулае лета і арганізуе ў гэтым годзе.

У подмухах ветру ідзем з дырэктарам прасторнай і сонечнай вуліцай вёскі ў кантору сельгасгуртка. Цесната. Застаем бухгалтара Ніну Каўбасюк. Начальства паехала па „Стара" ў Стараховіцы. Коратка, нібы тэлеграфнай сістэмай Ніна Каўбасюк рысуе іхнія поспехі за апошнія гады. Пасля прадукцыйнай спулдзельні асталіся будынкі. Падумалі, што варта зрабіць рамонт і гадаваць там свіней. Чатыры асобы працуюць у аборы. Маладняк купляюць у мясной цэнтралі ў Бельску і крыху ад гаспадароў. Пачалі ў „малой хлеўні" ад 60 штук, а цяпер, пасля рамонту ў будынках, маюць ужо 450 штук. Для гадоўлі бяруць свінчукі па 26 кг і гадуюць іх да 104 кг (3 месяцы), так, каб папалі ў I клас. У гэтым годзе да 30 красавіка прадалі 362 цэнтнеры мяса. І яшчэ ўзяліся апрацоўваць 140 гектараў зямлі ПФЗ. Гурток мае 11 трактараў, камбайн „Бізон".

Чыя заслуга? „Заслуга праўлення, — так Ніна. — Членаў у нашым гуртку 53 разам з бабамі". (19 асоб з гуртка вясковых гаспадынь таксама ўваходзяць у сельгасгурток як яго члены). Прэзасам з'яўляецца малады Федзя Леўчук, а дыспетчарам заслужаны стажам працы Юрый Зінчук.

Апрача культурнай і гаспадарчай дзейнасці, развіваецца ў Палічнай яшчэ і спартыўная дзейнасць. Ініцыятарам і апекуном яе з'яўляецца дырэктар школы, сам спартсмен і вялікі прыхільнік фізкультуры. Школьны спорт у яго стаіць на высокім узроўні. А з былых вучняў дырэктара вырасла футбольная каманда вёскі (15 асоб), якая інтэнсіўна трэніруецца і якая з'явілася заснавальнікам гуртка ЛЗС у вёсцы. Першы (сяброўскі) матч з Чаромхай Палічна выйграла з лікам 4:1. Гуртком ЛЗС кіруе Саша Філіновіч.

Вера Леўчук

СВЯТА МАЛАДОСЦІ Ў НАРВЕ

Над ракою непадалёку ад пасёлка Нараў Гайнаўскага павету адбылося Свята маладосці, спалучанае з павятовым злётам перадавікоў вучобы і працы.

У афіцыйнай частцы ўдзельнікі ўрачыстасці знаёміліся з вынікамі грамадскай працы моладзі і найлепшымі маладзёжнымі дзеячамі з Гайнаўшчыны: Аннай Шпаковіч з Белавежы, Галінай Філіманюк з Асоўкі, Марыяй Буйко з Палічнай, Мечыславам Карпеем з Гайнаўкі, якія прымуць удзел у сёлетнім краёвым злёце перадавікоў вучобы і працы ў Варшаве.

Праграма злёту прадугледжвала канцэрт маладзёжных музычных калектываў і турнір вёсак Крывец — Трасцянка. Адбыліся паасобныя канкурэнцыі: пілаванне дрэва, конкурс на найпрыгажэйшы плакат і букет з палявых кветак, турнір грамадска-палітычных ведаў, абрадавыя сцэнкі, футбольныя розыгрышы жаночых каманд, спаборніцтвы пажарнікаў, перацягванне каната, спаборніцтвы вясковых асілкаў, бегі ў мяшках і іншыя.

Турнір закончыўся ўнічыю з лікам 93 : 93.

Свята маладосці закончылася абрадамі ночы Купалы — дзяўчаты пускалі вянкі па рацэ, адбыўся пешы рэйд у пошуках папараці-кветкі і народнае гулянне пры вогнішчы.

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**

Абрадавая сцэнка ў выкананні трасцянніцкіх жанчын.

Калядныя песні заспявалі крывецкія ўдзельнікі.

Маладыя асілкі паднімалі гіру.

ЗАДРЫПАНКА

ФЭСТ

Гмінны выган гудзеў, прадвяшчаючы вальпургіеву ноч. Сам Дакладчык, які з высокай (на платформах) трыбуны хвацка змагаўся з алкагольнымі напіткамі (ворагам № 1) і які без хістання ўзлажыў на варожыя плечы ўсе нашы беды (з маральным разбэшчаннем і гэдэ), цяпер на падазрона няўстойлівых нагах усё каруселіў навокал жонкі начальніка, выклікаючы гэтым зласлівыя рэплікі (Блазнюк, я табе клепкі паўстаўляю!) з боку свaёй благавернай.

— Выпрацоўвае стойкі імунітэт супраць варожага ўплыву, — пракаменціраваў духовы стан Дакладчыка Кастусь.

Аднаму начальніку было не да жартаў. Асабліва, калі Дакладчыха абазвала яго жонку варонай загуменнай. Зрабіў пралік, саджаючы жонку паміж Прадстаўніком і Дакладчыкам. Кастусь жа раіў уганараваць толькі Прадстаўніка (Прадстаўнік, як вядома, ездзіць на ўрачыстасці без жонкі). Цяпер Дакладчыкава раўнівіца гатова ўчыніць скандал на ўсю гміну. Ды й Прадстаўнік сумна лыпае. Але ў яго, відаць, гэта прыроднае. У прэзідыуме (на платформах) таксама стаяў асавелы, і невядома было, ці яму тут нешта не спадабалася, ці высокапастаўлены жывоцік колкі схапілі. Нават калі спыталі, ці пачынаць, не азваўся, толькі варухнуў пакутніцкі губамі і апусціў долу вялыя павекі. Усе зразумелі, што гэта знак згоды, але калі начальнік адкрыў фэст, даючы слова Дакладчыку, Прадстаўнік прачнуўся з дрымоты і паглядзеў на начальніка з яўным гневам. А здаецца і прывіталі (публічна) як трэба, і прадставілі (таксама з трыбуны) усе яго заслугі перад гмінай. А мо трэба было спярша яму даць слова?.. Не павесялеў Прадстаўнік, і калі пеўчыя, часова адкліканыя з царкоўнай службы, грымнулі ў яго гонар „Многія лета".

Ратавалі цяжкае становішча, як патрапілі. Калі з'явілася на сталах хатняя каўбаска і смутныя вочы Прадстаўніка азарыліся ўспышкай пажадання, падсоўвалі яму найсмачнейшыя кавалачкі. За кожным тостам чаркі хіліліся ў яго бок. А ён маўчаў. А калі і выдаваў нейкія гукі, дык іх шматзначнасць таксама збівала з панталыку. Гэтак было, напрыклад, у часе спаборніцтва ў галіне „канат", калі гмінная адміністрацыя, зросшыся з сваім канцом, зямлю грызла, а не хацела ўступіць вяроўку актывістам. Тады Прадстаўнік кінуў: „Во!". І адны тлумачылі гэта як адабрэнне, а другія даказвалі адваротнае.

Нічым немагчыма было Прадстаўніка зацікавіць. У час азартнага футбольнага матча на Кубак Начальніка, калі „Задрыпонія" хвалявымі атакамі асаджвала вароты зборнай суседняга сяла, Прадстаўнік звярнуў толькі ўвагу на дзядзьку, што за варотамі суседзяў адпраўляў нейкі язычаскі малебен. Калі аднак яму вытлумачылі, што гэта Кастусь — наш футбольны тэарэтык адчароўвае святыню працаўніка, зноў увайшоў у ранейшую ролю.

Не магла тады і прывабная начальнічыха запусціць Прадстаўніка на сваю арбіту. Задаволілася Дакладчыкам, які хоць і не гаварыў нічога новага, але вымоўна падкрэсліваў яе спакусы.

Адлягло начальніку ад сэрца, калі Прадстаўнік, успомніўшы нешта, падарыў камусьці далёкаму ласкавую ўсмешку, і, сказаўшы „пара, брат, пара", сеў у чорную „Волгу" і пакаціў у сінюю даль.

Вось калі і пачаўся сапраўдны фэст. Але гэтага ўжо пратакаліраваць не прынята.

ДЗЗ

ГРАМАДСКІЯ ЧЫНЫ ШКОЛЬНІКАЎ

Вучні з прафесіянальных школ у Гайнаўцы ўключыліся ў пабудову амфітэатра і фантана ў гарадскім парку 30-годдзя ПНР. Яны ўпарадкавалі вуліцы Дварцовую і Бочную, садзілі кветкі, зрабілі дваццаць лавак і столькі ж кашоў на смецце, а таксама таблічкі на гарадскія клумбы і газоны. (ця)

Пачатак на стар. 1

У ЧЭРВЕНЬСКІМ СОНЦЫ

кіёскі гмінпай спулдзельні, а бельскі аддзел „Сполэм" выступіў з паказам моды, які вельмі спадабаўся людзям, а нам тым больш, бо мадэлькамі былі дзяўчаты з Бельскага беларускага ліцэя.

Спаборнічалі футбалісты. Пад патранатам павятовага праўлення ЛЗС адбыўся матч паміж камандамі Пасынак і Катлоў. Вострая была барацьба каманд і добрая была знаёмасць футболу вясковымі балельшчыкамі.

Пра сакоўскі фэстын трэба сказаць, што было гэта добрае мерапрыемства, якое прыносіць славу арганізатарам. Аня Лазавік, сакратар аддзела БГКТ, сказала потым рэпарцёру: „Работы было шмат. Цэлы тыдзень амаль нашы актывісты з Сакоў працавалі тут да дванаццатай ночы". І, дадамо, праца іх не змарнавалася.

Тэкст і фота **А. Карпюка**

Мяч астаецца „пад нагамі" катлоўскай каманды.

На сцэне Тапчыкалы.

ТАК БЫВАЕ...

ЗАСЕК У ЛОЖКУ

Костак быў добрым фахоўцам. Рабіў сталярку і печы. Часта частавалі яго гарэлкай. А ён любіў піць. І піў усё больш, і распіўся страшэнна. Часта з клішчэлеўскай гасподы выходзіў на „гумовых" нагах. Наогул быў ветлівы: і да афіцыянтак, і да наведвальнікаў гэтай установы. Нявітлівы быў толькі да сваёй няшлюбнай жонкі Веры, з якою меў 7-гадовую дачку Крысю. Зневажаў яе словамі і нават біў. Яна ўцякала з хаты і начавала ў чужых людзей. Тады стала дамагацца, каб Костак пакінуў іх хату. Але выгнаць яго не дала рады. Стала рабіць захады, каб Костка накіраваць на супрацьалкагольнае лячэнне. Яму была вызначана паездка ў Гайнаўку. За гэта ён асабліва быў злосны на Веру. Апрача таго, у яго пачала паяўляцца п'яная думка, што Вера яму здраджвае. Нараджаўся страшэнны план.

Але хто мог падумаць, што Костак, які ўжо тыдзень вастрыў сякеру, засячэ жонку! У гэты крытычны дзень, хоць быў п'янаваты, спакойна вёў сябе ў хаце. І таму Вера не паслухала суседкі Кацярыны, якая запрашала яе да сябе начаваць. Пасля поўначы Костак ударыў сякерай па Верынай шыі. Вера войкнула, схапілася рукой за рану. У гэты час другім ударам адсек жонцы палец. Сабе падрэзаў жылы і, акрываўлены, разбудзіў дачку і пайшоў да лекара. З болю і страху стаў шукаць ратунку. Спаткаўшы на вуліцы солтыса, сказаў, што Габрысь (брат Веры, з якім часам піў, але меў на яго злосць) напаў на іх ноччу і забіў Веру, а яго пакалечыў.

Хата, у якой жыла гэта сям'я, цяпер пустая. Костак ляжыць у бальніцы, Вера — у магіле, бабуля-пенсіянерка, якую Вера ўзяла да сябе, адыйшла з гэтай хаты, а маленькую Крысю ўзяла да сябе дырэктар прадшколля Вераніка Станкевіч. У жніўні дзяўчынка пяройдзе ў дом дзіцяці ў Белавежы.

З гэтай дзяўчынкай, якая гуляла на пляцу прадшколля, я гаварыў аб яе трагедыі.

— Што з тваёй мамай сталася?

— Тата засек маму.

— А дзе ты спала?

— У тым самым пакоі, што тата з мамаю. Чула, як мама, бы праз сон, крыкнула „Ой!", але мне спаць хацелася, і я не ўставала. А пасля тата разбудзіў мяне, сказаў, каб я не будзіла маму, і разам мы пайшлі да доктара. А калі я вярнулася, мне вельмі хацелася есці, я стала будзіць маму, адкрыла коўдру і ўбачыла многа крыві.

Дзяўчынка выцерла слёзы і далей працягвала гаворку:

— Заўтра з паняй дырэктар на магілу панясем кветкі.

— А купляў табе тата цукеркі? — кінуў я пытанне.

— Купляў, калі мяне браў у гасподу, нават шакалад купляў. — І пачала дзяўчынка расказваць аб тым, як аднойчы з гасподы ішла яна з бацькам дамоў. Ён зваліўся з ног, спрабаваў устаць і так заснуў. А яна не пабегла дахаты, баялася, каб з бацькам што дрэннае не сталася. І так прасядзела каля яго да ўсходу сонца.

— А ў пані дырэктар добра табе?

— Вельмі добра, там ёсць маленькі хлопчык і сабачка.

— А коціка няма?

— Няма. У нас была кошка і коцікі, але тата засек кошку і з кацянятамі ўкінуў у брудную студню, і крычаў на мяне за тое, што я па іх плакала.

— А дахаты табе не хочацца?

(Працяг са стар. 1)

ВОБРАЗ ФІЛОСАФА

маму. Ляжала зверху, адразу ж пад зямлёй. Відаць, застрэлілі яе ў апошняй групе. Была скручана, а ў далонях трымала камякі сваіх валос... Мы не забралі з гэтай брацкай магілы і пахавалі на вясковым могільніку. Яе і яшчэ адну жанчыну...

Мы замоўклі, чакаючы, каб супакоілася гэта бура ўспамінаў.

— Пасля, — гаварыў доктар Стасюк, — прыгарнулі мяне сваякі з вёскі Катлы, Зіна і Рыгор Жукоўскія. Рыгор ужо памёр, але цётка Зіна яшчэ жыве. Яны адносіліся да мяне як да роднага сына... Зараз жа пасля вызвалення цётка Эльжбета Пузыта з бабуляю Вольгай купілі невялічкі домік і зноў пабудаваліся ў Райску. Тады і мяне ўзялі да сябе. У цёткі Элі была дачка Вера. Зжыўся я з ёю лепш, як брат з сястрою. Яшчэ і цяпер амаль кожны год на некалькі тыдняў заязджаю да яе ў госці.

— Не, я баюся туды ісці.

Дзяўчынка прыгожая, з чорнымі вочкамі, гаваркая, разумная, але пакрыўджаная лёсам, пакрыўджаная роднымі бацькам-п'яніцам, забойцам маці!

Аб гэтым страшным здарэнні невядомы аўтар напісаў вершык. Вось яго пачатак:

Na ulicy Mickiewicza
Nie ma Kostka Sienkiewicza.
Siedzi on w więziennej celi
Za zabójstwo swojej Wiery.

М. Сваяк

Так пачалося яго пасляваенная мірнае жыццё. Хлапчук-сірата знаходзіў добразычлівых людзей, якія ахвотна яму дапамагалі. Сярод іх быў таксама кіраўнік гацькаўскай пачатковай школы Генрык Дамброўскі. Ён накіраваў Стасюка ў сёмы клас Бельскага беларускага ліцэя і паклапаціўся аб стыпендыі.

У ліцэі захапіла яго грамадская дзейнасць. Стаў актывістам Саюза польскай моладзі, а ў 1952 годзе прынялі яго у члены ПАРП. Быў членам прэзідыума павятовага праўлення ЗМП і рабіў усё, што патрабавала гэтая арганізацыя, а патрабавала яна вельмі многа.

— Маім ідэйным настаўнікам з гэтага перыяду быў Васіль Белаказовіч, цяперашні дацэнт, — сцвярджае др Стасюк. — З удзячнасцю ўспамінаю таксама дырэктара ліцэя, незабыўнага Яраслава Васільевіча.

Грамадская дзейнасць не перашкодзіла яму добра вучыцца. Ліцэй закончыў выдатнікам. На яго атэстаце сталасці была толькі адна чацвёрка. Восенню 1953 года, выдатна прайшоўшы ўсе кантрольныя экзамены, апынуўся ён у Маскве.

...Сустрэліся мы яшчэ вечарам на яго кватэры. Жыве ён далекавата ад цэнтра Вроцлава, на вуліцы **Белавежскай.** Даволі прасторная кватэра ў новым будынку абсталявана дбайна і з густам.

— Гэта ўжо заслуга маёй жонкі, — гаворыць Аляксандр Стасюк. Пані Ася, а болей афіцыйна — мгр Іаанна Стасюк, таксама вучыць студэнтаў. Яна з'яўляецца малодшым навуковым супрацоўнікам Вышэйшай эканамічнай школы ў Вроцлаве. Аднак першае месца ў сям'і Стасюкоў пакуль што займае неспаўна паўтарагадовая враціслаўянка **Галінка Стасюк.** Нягледзячы на наваковыя званні бацькоў, яна аднолькава спраўна камандуе і мамай і татам.

Віктар Рудчык

Фота аўтара

Беларуская літаратура

Аляксандр Баршчэўскі

Нашаніўская пара

МАКСІМ БАГДАНОВІЧ — ЧАСТКА VIII

Паэзія. *Патрыятычная лірыка.* Усю многагранную паэзію Багдановіча можам падзяліць на наступныя тэматычныя групы:

патрыятычную
грамадскую
прыродаапісальную
асабістую
філасофскую
гістарычную
лірыку кахання
урбаністычную
фальклорную.

Зразумела, што падзел гэты умоўны. У адных і тых самых вершах часта выступаюць розныя тэмы. Уводзячы яго, упрашчаем справу. Упрашчэнне вядзе да большай яснасці. Ёю і кіруемся, уводзячы свой падзел.

Пастараемся па чарзе ахарактарызаваць тэматычныя кірункі творчасці Багдановіча. І так зоймемся патрыятычнай лірыкай паэта. Няма ніякіх сумненняў у тым, што Багдановіч быў паэтам высокага нацыянальнага накалу. Нацыянальная эмацыянальнасць Багдановіча вынікала са спецыфікі яго жыцця, аб якой мы ўжо гаварылі пры разглядженні крышталізацыі яго нацыянальных пачуццяў. Адарванасць ад айчыны, ад свайго народу з'яўлялася, бадай, найгоршым няшчасцем паэта. Адарванасць гэту адчуў Багдановіч вельмі рана. Ужо ў адным з найраннейшых сваіх вершаў „На чужыне" матыў смутку па далёкай айчыне, матыў эмацыянальнай сувязі з ёю выліваецца ў прыгожы патрыятычны струмень. Верш гэты мае характар эмацыянальнай імпрэсіі. Багдановіч сустракаецца ў далёкай Расіі з тыповай для беларускіх палёў кветкай — васільком. Навязваецца сардэчная сувязь паміж паэтам і кветкай. Аўтар адухаўляе расліну, надзяляе яе чалавечымі пачуццямі і мовай. Верш канчаецца патрыятычнай дэкларацыяй кветкі, якая звяртаецца да паэта са словамі: „— Спамянем, мой дружа, у багатай краіне, аб беднай, далёкай сваёй старане".

І так, галоўнай праблемай напісанага ў 1908 годзе верша „На чужыне" з'яўляецца эмацыянальная сувязь з радзімай. У другім вершы патрыятычнага цыклу, які пачынаецца ад слоў „Зразаюць галіны таполі...", напісанага ў 1910 годзе, Багдановіч робіць крок наперад. Ставіць пытанне, звязанае з патрэбай самаахвярнасці і працы для роднага краю. Але і ў гэтым вершы выступаюць фармальныя элементы, якія родняць яго з папярэднім вершам. У чым праяўляецца падабенства? У вершы „На чужыне" выступілі „партнёры" — чалавек і расліна. У вершы „Зразаюць галіны таполі..." Багдановіч праводзіць аналогію паміж людзьмі і галінамі дрэва. Паэт у сугестыўным, лаканічным вершы гаворыць, што як зрэзаныя галіны спрыяюць росту таполі, так чалавечыя ахвяры неабходныя для адраджэння краіны. Верш Багдановіча складаецца толькі з двух строф. Першая гаворыць аб зрэзаных галінах, дзякуючы якім будзе хутка расці дрэва, другая — гэта зварот паэта да краіны, да беларускай інтэлігенцыі. Характэрнай рысай другой страфы з'яўляецца тое, што сканстуявана яна ў форме звароту, пытання.

„Таварышы брацця! Калі наша
родзіна-маць
У змаганні з нядоляй патрацціць
апошнія сілы, —
Ці стане нам духу ў час гэты жыццё
ёй аддаць,
Без скаргі палегчы ў магілы?"

Двухчленная канструкцыя характэрная і для трэцяга верша Багдановіча „Санет", прысвечанага патрыятычнаму матыву і напісанага ў 1911 годзе. Тут праводзіцца аналогія паміж жыватворчасцю зярнят збожжа і творчай сілай народнага духа. У першай васьмірадковай страфе паэт гаворыць аб зярнятах, якія праляжалі ў гаршку ў егіпецкай зямлі некалькі тысяч гадоў, не страцілі вітальнай сілы і, кінутыя ў глебу, закаласілі збожжам. Такім чынам, на думку паэта, тое, што на першы погляд мёртвае, можа таіць у сабе элементы жыцця. У апісаным факце Багдановіч бачыць магчымасць адраджэння Беларусі. Думка такая аж надта выразна выказана ў другой, апошняй шасцірадковай страфе верша:

„Вось сымбаль твой, забыты краю
родны!
Зварушаны нарэшце дух народны,
Я верую, бясплодна не засне,
А ўперад рынецца, маўляў крыніца,
Каторая магутна, гучна мкне,
Здалеўшы з глебы на прастор
прабіцца".

Прыведзены фрагмент верша з'яўляецца як бы адказам на сумненні, якія праявіліся ў вершы „Зразаюць галіны таполі...". У творы гэтым паэт пытаў, ці хопіць сілы, гатоўнасці, самаахвярнасці беларусам у барацьбе за адраджэнне сваёй краіны. У „Санеце" знаходзім адназначны адказ на такое пытанне. Багдановіч тут выяўляе цвёрдую веру ў рэальнасць, у магчымасць адраджэння Беларусі. Ужо хаця б з прыведзеных вершаў Багдановіча відаць, што яго патрыятычную лірыку характарызуе глыбокая ўдумлівасць, веданне рэчаіснасці; характарызуе сумненне і надзея адносна будучыні краіны.

Футбол. Футбол. Гэтае слова гучыць, як удар ступні па мячы. Так і бачым адразу зялёную плошчу стадыёна, людскі мурашнік на трыбунах — і Іх.

Іх — дзве каманды: хлопцы, як ільвы, гатовыя на ўсё, каб толькі авалодаць скураной кругляцінай і загнаць яе ў вароты праціўніка.

Яны — рыцары дваццатага стагоддзя. Рыцары блудныя (прывычна ў іх блудзіць з каманды ў каманду ў пошуках лепшых умоў). Рыцары бота, ступні і... падножкі.

Усё замерла. Святар-суддзя ўзняў угору руку. Свісток. І шматтысячныя веруючыя ў аут і гол раўнулі. Матч пачаўся.

Колькі эмоцый! Вось форвард праціўніка небяспечна наблізіўся да нашых варотаў. Па плячах дрыжыкі пайшлі. Язык калом прысох да нёба. Калі б у гэты момант чалавеку хто цвік у зад загнаў, то, здаецца, не адчуў бы.

Глядзім, а ён ужо, кіўнуўшы бёдрамі, абмінуў нашага абаронцу і зграбна перакінуў мяч у цэнтр поля. З-за плячэй іншых ігракоў, як куля, выскачыў форвард праціўніка. Сэрца ёкнула — кот, здаецца, па ім заскроб кіпцюрамі. Кароткая прымерка... і рэзкі ўдар. З жаху вочы заплюшчыліся, галаву абручом сціснула. Не! Не! Усё-такі міма. Раптоўная палёгка. Спакойна ўжо даліваеш у шклянку з вадою валерыянкі і п'еш захлёбам.

І вось уявіце, любенькія, што падчас сусветнага футбольнага чэмпіянату, перад самым спатканнем Польшча-Аргентына, у нас сапсаваўся тэлевізар.

Значыцца, не зусім сапсаваўся. Вобраз ёсць, і выразны нават, а вось голасу — ні гу-гу.

Уся сям'я ў зборы. Расселіся сістэмай 3-1-1 (цёшча з дзецьмі на ложку, а мы з жонкай у крэслах), ігракі ўжо забегалі па экране, а тэлевізар маўчыць.

Разумееце, якая трагедыя! Я вырашыў дзеля агульнага дабра замяніць дыктара. Я ж і ў правілах разбіраюся, і з тэрміналогіяй каментатараў азнаёмлены... Папіў вады, паварочаў языком дзеля гімнастыкі ўлева, управа і пачаў...

...Геніяльна! Геніяльна! Дэйна накіраваў мяч да Гадохі, той маментальна перакінуў яго на левы фланг. Скуль не ўзяўся Шармах. Не! Не! Гэта не Шармах, гэта Лята прэ ва ўсе лапаткі. Так, Лята. Гжэгаж Лята. Маланкавы ўдар — і ёсць. Ёсць!! Ёсць! 2:0! 2:0! На стадыёне ў Штутгарце на 20-ай мінуце спаткання Польшча-Аргентына Гжэгаж Лята забівае другі гол. Хвалёны варатар Карнавалі, нягледзячы на тое, што ў паветры ў дугу сагнуўся, плюхнуўся толькі пупом на пустое месца...

...Маем 13-ую, не, 15-ую мінуту другой палавіны спаткання. Праціўнік выразна разгубіўся. Мяч ад нашых варотаў выбівае Горгань. Пераняў яго Машчык. Каля яго двое аргентынцаў... Куды? Куды лезеш? Стой, нямытае падла! Цудоўна! Т-а-а-к! Т-а-а-к яго! Цудоўна! Цудоўна! І навошта ж гэты аболтус суддзя свішча?

Форвард праціўніка за ладыжку трымаецца, упаў — вые, уверх ногі задраўшы. Бягуць лекар, масажыст і двое з насілкамі. Цудоўна! Геніяльна! Нашыя дасканала кантралююць ігру, не дазваляючы чужакам на ніякія камбінацыі...

...Мы ізноў пры мячы. Шыманоўскі пад'язджае пад сярэдзіну поля. На пазіцыю выходзіць Лята. Каму падаеш? Каму падаеш? Хоць нічога. Мяч ён круглы — часам і сляпому пападзе пад ногу. Аргентынцы ўжо на нашай палове. Нельга сказаць, тэхніка ў іх адмысловая. Што ж гэта аднак супраць нашых непахісных волатаў-абаронцаў!

Форвард праціўніка дрыблюе. З поспехам абмінуў Горганя. Рвецца да нашых варотаў. І куды ж толькі глядзіць гэты суддзя? На мыла! На мыла яго! Ну, свішчы ж, кол асінавы, чаго вылупіў вочы? Ну свішчы ж, урэшце!

А гэты ўсё бліжэй — таранам прабіваецца. Да нашых варотаў не больш як 15 метраў. Дрэнь сітуацыя. Падножку! Падножку яму с... с..., у каленку рубані, каб другім не повадна было. І дзе ж той вырадак суддзя вочы мае? Божа, божа! — глядзіш і не грымнеш... Б'е! Б'е, нехрысць, як з гарматы... Тамашэўскі! Дзе Тамашэўскі?.. Пусціў... Пусціў, каб яго чэрці ў пекла пусцілі...

О! О! Цяпер дык свішча, крумкач падскубаны. На мыла суддзю! На мыла!

І так да канца матча. Усё горла перасохла. А мая сямейка ўсё ж незадаволеная. І тэмп, кажуць, не такі быў і каларытнасць сказаў не такая, як у прафесіянальных каментатараў. Не дагадзіў, адным словам.

Вядома — аматаршчына.

Ларс

Беларуская літаратура на свеце

Выйшла ў свет невялічкая па аб'ёму, але надта ж важкая сваім зместам і займальна напісаная кніжачка Ванкарэма Нікіфаровіча **„Усяму свету — свой дар"** (бібліятэчка газеты „Голас Радзімы", Мінск 1973). Прысвечана яна перакладам твораў беларускай савецкай літаратуры за межамі СССР.

Напэўна не ўсім вядома, што ў першыя гады пасля вайны польскі чытач атрымаў пераклады дзвюх аповесцей Я. Коласа „У палескай глушы" і „Дрыгва". У 1951 г. „Дрыгва" выходзіць таксама ў славутай серыі „Бібліятэка выбранага слова", а ў серыі „Літаратура народаў СССР" паяўляюцца „Апавяданні" М. Лынькова. У тым жа годзе выходзяць таксама „Пад мірным небам" А. Стаховіча, „Андрэйка" П. Кавалёва і „Вяснянка" Т. Хадкевіча. Першая сустрэча польскага чытача з Я. Брылем адбылася ў 1953 г. дзякуючы выданню яго аповесці „У Забалоцці днее" і некалькіх апавяданняў, а ў 1971 г. выходзіць зборнік яго апавяданняў „Гледзячы на траву", неўзабаве павінны выйсці „Вітражы" гэтага ж беларускага празаіка. Падобна ў 1953—1954 гг. выходзяць два выданні рамана І. Шамякіна „Глыбокая плынь", а ў 1968 г. паяўляецца яго ж „Сэрца на далоні". Вялікі раман-эпапея М. Лынькова пра партызанскі рух на Беларусі „Векапомныя дні" выходзіць у 1968 г. У 1963 годзе выданнем „Трэцяй ракеты" было пачата знаёмства польскага чытача з дасканалай прозай В. Быкава, „Альпійская балада" якога выходзіць у 1970 годзе, а затым і іншыя творы. У 1968 г. паяўляюцца „Людзі на балоце" І. Мележа.

Не менш багата прадстаўлены таксама пераклады на польскую мову твораў беларускай паэзіі. У 1951 г. выходзіць „Казка пра музыку" М. Танка, у 1958 г. — яго зборнік „Выбраныя вершы", у 1965 — зборнік „На шляху дзікіх гусей", а ў 1968 г. — „Зімовая прыгода". У анталогіі „130 паэтаў. Савецкія паэты" (1957 г.) былі змешчаны пераклады вершаў Я. Коласа, П. Броўкі, А. Куляшова, М. Танка, П. Панчанкі. У 1958 г. выходзяць „Выбраныя вершы" Я. Купалы, а ў 1962 — зборнік яго паэзіі „Бледныя будні дні". Падобна шэраг твораў беларускіх паэтаў увайшлі ў зборнік Л. Левіна „У сяброў" (1961 г.), які выйшаў таксама ў пашыраным аб'ёме ў 1966 г. У анталогіі „Беларускія вершы" (1971) змешчаны творы 50 беларускіх паэтаў.

З беларускай драматургіяй польскі глядач упершыню сустрэўся на п'есе „Хто смяецца апошнім" К. Крапівы ў пастаноўцы варшаўскага тэатра „Сірэна". „Несцерку" В. Вольскага ставяць Музычны тэатр у Варшаве і тэатр у Чэнстахове, ставяцца таксама п'есы іншых беларускіх драматургаў, а ў 1973 г. беластоцкі тэатр з поспехам выступае з п'есай А. Макаёнка „Трыбунал".

Вялікая колькасць перакладаў, вершаў, паэм, апавяданняў, навел і выбраных урыўкаў з аповесцей і раманаў беларускіх пісьменнікаў паяўлялася ў гэтым часе ў перыядычных польскіх часопісах, асабліва на старонках „Камэны", „Барваў", а таксама іншых часопісаў. Перакладамі беларускай літаратуры займаюцца польскія пісьменнікі В. Варашыльскі, К. А. Яворскі, Я. Кабатц, Я. Гушча, С. Фурманік і многія іншыя.

Не менш багата, чым у Польшчы прадстаўлены выданні перакладаў твораў беларускіх пісьменнікаў у Чэхаславакіі, Балгарыі, Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы, значная колькасць іх выходзіць у Венгрыі, Румыніі, Югаславіі, Манголіі, Карэі.

У Італіі выходзіць абшырная манаграфія Дж. Месіны „Беларуская літаратура", у Федэратыўнай Рэспубліцы Германіі „Сотнікаў" В. Быкава, у Францыі Л. Арагон перакладае Я. Купалу, П. Броўку і іншых беларускіх аўтараў. Англійскі паэт Уолтэр Мэй рыхтуе анталогію беларускай паэзіі. „Альпійская балада" В. Быкава выйшла таксама ў далёкай Калькуце.

Словам, сапраўды беларуская літаратура „Усяму свету нясе свой дар".

(мг)

ЗАЛАТЫЯ РУКІ

Багата наша Беласточчына скарбамі каштоўнымі — таленавітымі, смякалістымі людзьмі, якія, на што ні глянуўшы, усё змайстраваць патрапяць. Суседзі называюць іх з пашанаю „людзьмі з залатымі рукамі".

Жыццёвыя ўмовы, а перш за ўсё вайна не дазволілі Яну Гаўрылюку з лясной вёсачкі Ажыннік, што знаходзіцца ў Васількоўскай гміне Беластоцкага павету, закончыць нават пачатковую школу. Уся яго адукацыя — гэта шэсць класаў вясковай школкі. Але Я. Гаўрылюк умее адрамантаваць як след любую сельскагаспадарчую машыну, нарыхтаваць першакласную сталярку, зрабіць густоўную мэблю, змайстраваць з матацыклетнага матора і коннай жняяркі самабежную жняярку. За некалькі тысяч злотых ён набыў цалкам выэксплуатаваную „Сірэнку" і без вялікіх коштаў, сваёй старанная працай давёў машыну да бляску і шыку. Ходзіць яна па пясчаных ды выбаістых дарогах, як швейцарскі гадзіннік. Гаспадарка, дом і ў доме — усё ў яго, як шклянка.

Сапраўды, залатыя рукі ў Яна Грыгарука.

Тэкст і фота І. С.

У РАССПЯВАНЫМ ЛАГЕРЫ

Над ракою Супрасль у маляўнічай мясцовасці Пулька Беластоцкага павету размясцілі лагерныя палаткі гарцэры з беластоцкага павятовага гуфца. Ад 22 чэрвеня прабываюць тут 122 асобы. Палаткі знаходзяцца пад пахучымі галінамі сасновага бору. Яны цудоўна ўпрыгожаныя, рознаколерныя. Ля іх увіхаюцца гарцэры і гарцэркі.

— У рамках праграмных задач пад лозунгам „Шляхам перамен", — гаворыць камендантка лагера Данута Скорэк, — гарцэры знаёмяцца з мясцовымі цікавымі людзьмі, з тутэйшымі прадпрыемствамі: тартаком, фабрыкай мэблі і іншымі прадпрыемствамі, з помнікамі прыроды, сустракаюцца з пагранічнікамі, рыхтуюць уласную карту супрасльскага наваколля.

Пабыўкай у лагеры ўсе яго ўдзельнікі вельмі задаволеныя. Тут можна паглядзець тэлевізійную праграму, навучыцца новым песням і мелодыям, добра адпачыць, пазагараць на сонцы на пляжы, здабыць спартыўны ганаровы значок МОСО.

Моладзь у рамках акцый „Гарцэрскі чын на 30-годдзе ПНР" і „Гарцэрскі колас Айчыне" абавязалася ўпарадкаваць лясныя супрацьпажарныя дарожкі, а таксама дапамагчы пры ўборцы сёлетняга збожжа адзінокім і пажылым жыхарам Супрасльскай гміны.

Гарцэры часта арганізуюць мастацкія выступленні для тутэйшага насельніцтва, любяць сабрацца ля вогнішча, паспяваць і патанцаваць. Асабліва пагоднімі вечарамі далёка ад кастра плывуць меладычныя гарцэрскія напевы. Тады нават пажылому чалавеку прыходзяць на ўспамін маладыя гады. Так і хочацца прысесці ля кастра, паўспамінаць усё прыгожае, беспаваротна мінулае. (ця)

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

ЯН ТАРАСЕВІЧ

Добрым гаспадаром у Міхалоўскай гміне лічыцца малады, але вопытны ў сваёй справе селянін з вёскі Пянькі — Ян Тарасевіч. Гадуе ён дванаццаць кароў. Намераны аднак лік іх прынамсі падвоіць на будучы год. Мае ён адзін з самых сучасных, поўнасцю механізаваны кароўнік. Глядзець яго прыязджаюць да Яна Тарасевіча сяляне не толькі з Беластоцкага, але і іншых паветаў. Нядаўна Ян Тарасевіч пачаў карыстацца новай электрадаілкай „Альфа-Ляваль". Перадавы пяньколскі гаспадар за прададзенае ў мінулым годзе малако атрымаў больш ста тысяч злотых. Цяпер заключыў ён шматгадовы дагавор з малочным кааператывам у Міхалове на дастаўку 20 тысяч літраў малака ў год.

Ян Тарасевіч мае ўласны навюсенькі трактар і шматлікія падвесныя сельскагаспадарчыя машыны. Атрымлівае высокія ўраджаі збожжавых культур і бульбы. Усе палявыя працы выконвае пры дапамозе машын. Вядзе таксама доследныя палеткі з азімымі, а ў тым ліку з жытам „панцэрным". Пры вялікай колькасці кароў неабходна прызапасіць розных кармоў на зіму. У сувязі з тым вопытны гаспадар ужо ўлетку праводзіць нарыхтоўку кішонак у двух розных па будове сіласах. Сочныя пашы смакуюць рагатым красулям, ды і малако мае большы працэнт тлушчу.

Ян Тарасевіч вядомы не толькі як прыкладны на ўсю ваколіцу гаспадар. Ён таксама дзелавіты грамадскі дзеяч — з'яўляецца радным Павятовага ўпраўлення і членам надзорчай рады ў міхалоўскім малочным кааператыве.

За высокія прадукцыйныя вынікі на гаспадарцы і адказную грамадскую дзейнасць ён узнагароджаны Бронзавым Крыжам Заслугі і значком „Заслужаны работнік сельскай гаспадаркі".

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**

ФАЛЬКЛОР

122

СЕНАКОСНАЯ
(„КОСЬБЯНАЯ")

Ой, як я была малою діевчыною,
Дівіліся хлопцы круоз стіену шчылінoю,
Дівіліся хлопцы круоз стіену шчылінoю.
Ой, як я стала такая, як і людэ —
Ніодён мовів: „Мэю мілою бу(дэш)",
Ніодён мовів: „Мэю мілою бу(дэш)"
Ой, як я пуошла за ліхого чоловіека,
Людэ говорат: „Діевчына хворовіека",
Людэ говорат: „Діевчына хворовіе(ка)".
Ой, як я пуошла за ліхого гораба,
За рочок, за два стала старая баба,
За рочок, за два стала старая ба(ба).

Ад Анны Крупіч, 1912 г. нараджэння, вёска Дабрывада Гайнаўскага павету, запісаў 27 лютага 1974 г. Мікалай Гайдук. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіў Эдуард Гойлік.
„Косьбяные" песні спяваліся ў часе сенакосу.
Мелодыя, як у раней змешчанай „косьбяной" („Ты — богачов сын, а я — вдовіна дочка...").

АБ КАЗАННІ

Ноч павольна спускаецца ўніз
На дарогі, гаі і лугі,
Цямнее, цямнее ўжо лес,
Ледзь толькі ўжо відны палі.

Але наша шчасце з табой
Гэта ноч не ацэніць ніколі:
Мы цешымся ўсім — ранняй расой,
І месячным блескам у полі.

Я з табою магу прастаяць
Нерухома цалюсенькі дзень.
Не магу я ў бок спаглядаць,
Бо мне вочы прыслоніць твой цень.

Я не знаю узнёслых тых слоў,
Не чытаю тых вершаў натхнёных,
Перакладзеных з іншых моў
І каханнем па берагі поўных.

Я кахаю цябе па-свойму,
Так, як сэрца мне падыктуе,
І праз вочы твае чароўныя,
Я ніколі з табой не смуткую.

Міхась Крынскі

ПРЫЛЯЦЕЛА Ў САД ЗЯЛЁНЫ

Прыляцела ў сад зялёны
Зязуляй й кавала,
А ў тым саду зялёненькім
Маці наракала.
Сынку ты мой даражэнькі,
Куды ж аддаліўся,
Ці ж пра мяне, ты, старэньку,
Навекі забыўся?
Бо як мы цябе малога
З бацькам гадавалі,
Дык якіх табе мы песень
Тады не спявалі!
Сёння бацькі ўжо няма,
Зямелькай накрыўся,
Я асталася адна,
Ты мяне забыўся.
Я бядую пра цябе,
Бо я твая маці,
Ты не хочаш для мяне
І пісьма прыслаці.
А зязюля так куе,
Так куе прыгожа,
Што твой сын табе пісьма
Прысласці не можа.
Бо ён жонку ўжо знайшоў,
Мае свае дзеці,
Мусіць ён ёй дагаджаці
І дзяцей глядзеці.
Мусіць ён ёй дагаджаці
І дзяцей глядзеці —
Так прырода сатварыла
Ўжо так ёсць на свеце.
Як прыгожа ты куеш,
Зязюленька міла,
Ды мяне чакае ўжо
Глыбока магіла.
Як хацелася бы мне,
Каб прышла гадзіна —
Перад смерцю паўстракаць
Дарагога сына.

Іван Грыгарук

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Гр. А. займаў кватэру ў доме, які быў уласнасцю Б. Пакольскі быў кватарантам ад вайны, плаціў суму, вызначаную прэзідыумам гарадской рады нарадовай — гг. зн. па 80 зл. за месяц. Кватэра складалася з двух пакояў і кухні, і, вядома, можна было б атрымаць за гэтую кватэру найменш 500—600 зл. Пакольскі А. п'янстваваў і скандаліў, ды нішчыў памяшканне, суд прыняў пастанову аб прымусовым высяленні. Прэзідыум гарадской рады нарадовай не высяляе А., тлумачачыся тым, што не мае памяшкання, у якое можа перавесці А. Ці можна патрабаваць ад А. звычайнай кватэрнай платы? А. плаціць надалей 80 зл.

АДКАЗ: У выніку рашэння суда, які загадаў А. высяліцца, умова арэнды памяшкання не абавязвае бакоў. А. пражывае ў памяшканні без праўнай падставы. Таму можна патрабаваць ад А. заплаты за карыстанне з памяшкання паводле норм, якія прыняты ў данай мясцовасці ў выпадках, калі хтосьці добраахвотна заключае з кватарантам умову арэнды памяшкання, за час, пасля якога рашэнне суда аб прымусовым высяленні ўвайшло ў законную сілу.

Этнаграфічная акенца

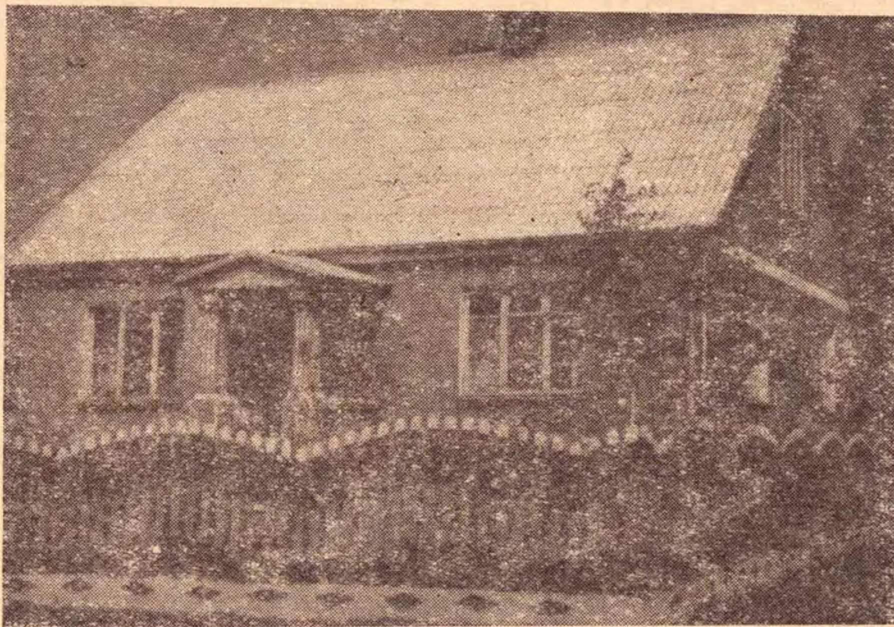

У Сухавольцах сучаснасць з традыцыяй. Моладзь абавязалася адраматаваць усе платы ў сваёй вёсцы, каб яны выглядалі не менш прыгожа, як той, што на здымку. Фота В. Рудчыка

ДАРАГОЕ „СЭРЦАЙКА"!

Мне ўжо хутка споўніцца 19 год. Два гады таму назад пазнаёмілася я з Мішам. Ён вельмі мне спадабаўся. Часта ён да мяне прыязджаў, абяцаў што хутка пажэнімся. Я верыла ўсяму, і майму шчасцю не было канца. З нецярплівасцю чакала, калі ўжо будзем разам. Але вось здарылася найгоршае, чаго я ніколі не спадзявалася. Міша пакінуў мяне. Страшна па ім сумую. На іншых хлопцаў увогуле не хачу глядзець. Страціла ўсялякі да іх давер. Усе яны, пэўна, такія ж фальшывыя, як Міша. Я даведалася нават, з якой дзяўчынай ён цяпер ходзіць. Яна з суседняй вёскі. Людзі гавораць, што жаніцца з ёю будзе. А мяне пакінуў, не сказаў ні слова. Я ўжо надумалася напісаць яму пісьмо, а можа і да гэтай дзяўчыны напісаць? Але не ведаю, ці гэта тактоўна і ці мне гэта што-небудзь дасць. Парай, „Сэрцайка", як найхутчэй.

Аня з Сакольшчыны

Аня! Справа прыкрая, але не такая ўжо трагічная, як ты яе прадстаўляеш. Відаць, Міша цябе шчыра не кахаў. І калі б вы нават і пажаніліся, не было б ваша жыццё шчаслівае. Да шчасця патрэбна каханне ўзаемнае. Пісаць ні да Мішы, ні да гэтай дзяўчыны няма сэнсу. Гэта нічога не дасць. Мішу ты гэтым не вернеш, а сябе апазорыш. Хоць і прыкра, але трымайся ганарова, сабою не накідайся. Гэта няпраўда, што ўсе хлопцы несалідныя. Спаткаеш яшчэ хлопца, якога пакахаеш не менш як Мішу, а каханне ваша будзе ўзаемнае і абое будзеце цешыцца сваім шчасцем.

„Сэрцайка"

Куток практычных ведаў

ШЛЮБ ЛЕТАМ

Шлюб для кожнага чалавека застаецца менш ці больш памятным на ўсё жыццё, асабліва для маладой, якая з'яўляецца гераіняй гэтай урачыстасці. Таму ў гэты дзень павінна яна выглядаць як найпрыгажэй, каб праз многа год магла з гонарам паказваць шлюбныя здымкі.

Фасон сукенкі трэба старанна прадумаць, падабраць усе дадаткі, адпаведна прычасацца і памаляваць. Найчасцей, аднак, жанчыны капіруюць старыя ўзоры шлюбных сукенак, якія не пад- ходзяць да сучаснай прычоскі, ані да спосабу малявання. Найчасцей шлюбныя сукенкі робяць з карунак і крэмпліны. А якія ж цікавыя сукенкі можна было б зрабіць, напрыклад, з шыфону, лёгкага шоўку ці атласу! Прыгожа б выглядаў матэрыял крэмавага ці ружовага колеру, а не толькі белы.

На шлюб у маладзёжным стылі можна зрабіць нейкі просты касцюмчык з моднай вышыванай блузкай. Могуць быць таксама доўгія штаны з блузкай з таго самага матэрыялу. Прыгожа выглядала б таксама шоўкавая сукенка з доўгім аксамітным жакетам светлага колеру.

У апошні час шыюць шмат доўгіх сукенак з фальбанамі і маленькімі рукаўчыкамі. Да такіх сукенак носяць каляровыя букецікі кветак. Наогул вельмі модныя шлюбныя сукенкі ў вясковым стылі. Адну з іх паказваем мы сёння.

Адным словам, варта выбраць штосьці прыгожае і арыгінальнае, што было б дапасавана да тыпу жанчыны.

Гаворачы аб прычосках, трэба адзначыць, што модныя прычоскі натуральныя, а малюючца жанчыны таксама вельмі спакойна, далікатна. Сёння, на жаль, у штучнай лакіраванай прычосцы жанчына выглядае штучна і непрыгожа. А ўсе ж ведаюць, што панна на сваім шлюбе павінна выглядаць свежа і рамантычна.

Сяброўка

МАЛА, АЛЕ ЦІКАВА

ДЗЕ КАЛІ „НЯДЗЕЛЯ"?

Дзень святочны ў нас — гэта нядзеля, у Грэцыі — панядзелак, у Іране — серада, у Егіпце — чацвер, у Турцыі — пятніца, а ў Ізраілі — субота. (ті)

За народную ўладу

ПЯЦЬ МІНУТ ДА РАССТРЭЛУ

Пачыналася восень 1945 года. Другая восень вызваленай ад гітлераўскіх захопнікаў зямлі Беластоцкага ваяводства, першая свабодная восень для ўсёй краіны — між Бугам і Одрай.

12 кастрычніка 1945 года Міхаіл Пракапчук вяртаўся дамоў. З Кляшчэляў, дзе быў сакратаром гмінага камітэта Польскай рабочай партыі, ехаў веласіпедам у вёску Пагрэбы. Вечарэла, а з вячэрняга прыцемку выпаўзалі назойлівыя, трывожныя думкі. Ведаў, што за першым лепшым сустрэчным карчом можа чакаць пакутніцкая смерць. За тое, што быў яшчэ даваенным камуністам, што разам з іншымі таварышамі па супольнай падпольнай барацьбе актыўна ўключыўся ва ўстанаўленне новага ладу ў роднай краіне, за тое, што не пабаяўся прыгавораў „ляснога штаба".

А яны, гэтыя „лясныя", ужо шумелі. Асабліва бандыцкі камандзір „Буры", які ўцёк з Войска Польскага. Пра яго крывавыя расправы даходзілі чуткі з усіх бакоў. Ведаў, што памілавання ад іх спадзявацца нельга.

Набліжаўся да чарговых кусцікаў. Праверыў пісталет, які цвёрдым жалезам упіраўся яму ў жывот. „Жывым не здамся", — падумаў.

І тады... быццам з-пад зямлі... выскачылі адначасова з абодвух бакоў шашы.

— Ты Пракапчук Міхаіл з Пагрэбаў?!
— Я, — адказаў ён нерашуча.
— Браць яго, вязаць!

Збілі з ног, абкрунулі вяроўкамі, кінулі на воз і адправіліся ў Кляшчэлі. Яго жонка, Параска, яшчэ не ведала, што здарылася з мужам. Разам з дочкамі і сынам чакалі ў хваляванні заплаканы, няўпэўненыя ні ў сваім, ні ў яго лёсе. З іх хаты толькі што выйшлі гэтыя „лясныя". Збілі, акрывавілі, рознымі словамі аплюгавілі.

— Ты чырвоная... сволач! — раўлі, ламаючы ўсё, што знаходзілася ў хаце. — Камуны вам захацелася! Дык збірайцеся к чорту ў гэты сталінскі рай! Там ваша месца, а не ў Польшчы!

— Аграбілі нас тады да апошняй ніткі, — успамінае цётка Параскева. — Нічога не пакінулі, а што асталося, дык і тое знішчылі. Памятаю, што рускія салдаты, якія сталі на станцыі Чаромха, хай ім здароўе, злітаваліся над намі. Далі матэрыялу на вопратку і парашутнага шоўку на кофтачкі.

*

Пракапчук успамінае:
— У галаве шумела аб пабояў і адна толькі думка назойліва свідравала мазгі: значыць, канец... Яны ж, гэтыя бандыты, горш ад гітлераўцаў...

І тады ў адзін момант, як у фільме, праляцела перад вачыма ўсё яго жыццё.

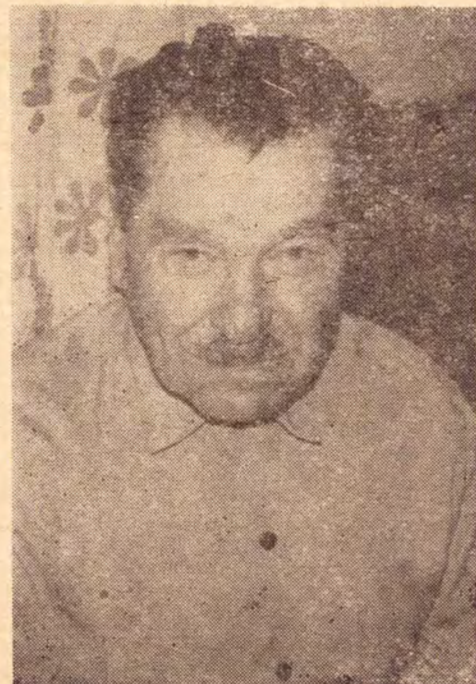

Заслужаны пенсіянер, кавалер Афіцэрскага Крыжа Ордэна Паленія Рэсцітута Міхаіл Пракапчук з Пагрэбаў.

Міхаіл Пракапчук, сын Лук'яна і Ульяны, нарадзіўся 17 мая 1905 года ў вёсцы Пагрэбы. Было іх у сям'і дзве сястры і тры браты. У першую сусветную вайну бацька трапіў да немцаў у палон, а старшы брат загінуў у Сімбірску ў час рэвалюцыі. З бежанства вярнуліся яны ў 1920 годзе. Прыехалі з успамінамі аб рэвалюцыйных падзеях, аб мітынгах і прамовах праваднікоў рускай пралетарскай рэвалюцыі, з вобразам Леніна і яго ідэй. А тут іх сустрэў голад і шляхецкае зазнайства паноў.

— Быў я малады, — гаворыць дзядзька Пракапчук. — Душа неспакойная, рвалася да справы. І тады, у 1924 годзе, Пётр Цімашэвіч з Ятушчыкаў, які толькі што вярнуўся з бежанства, з Масквы, падтаварыў мяне ўступіць у Камуністычную партыю Заходняй Беларусі. Ад нас быў яшчэ партыйным тады Хведар Сахарчук, які ў 1945 годзе выехаў у Савецкі Саюз.

Пасля года дзейнасці, у лістападзе 1925 года, іх арыштавалі і адправілі ў праслаўленую бельскую палітычную паліцыю. Пабоямі і знушчаннем хацелі прымусіць іх, каб прызналіся, што яны праводзілі падрыўную і шпіёнскую дзейнасць. Летам 1926 года адбыўся ў Беластоку судовы разбор іх справы. Бараніў іх перад судом вядомы ўжо і тады адвакат Тэодар Дурач. Суд адмераў ім роўна па тры гады.

(Заканчэнне ў наступным нумары)

Віктар Рудчык
фота аўтара

ТРЫБУНА чытачоў

ШТО З ТАБОЙ, ПЕРАВОЙ?

Дарагая рэдакцыя, хачу вас спытаць, дзе падзеўся карэспандэнт з Бельска Нестар Перавой? Я падумаў было, што мо ў яго горадзе няма ўжо аб чым і пісаць і таму ў „Ніве" не паяўляюцца яго артыкулы. Я чакаю тваіх артыкулаў, тав. Перавой! А цяпер кароткa сам напішу пра адну рэч у тваім любімым горадзе.

Ідучы неяк каля Замкавай гары ў Бельску ў напрамку станцыі ПКП, я думаў, што прайду прыгожай алейкай, такой, як у парку. Але памыліўся. Гарадская дарожная служба, калі некалькі год таму назад пракладала алейкі ў парку, мела ў плане пракласці гэтакую ж дарожку для пехацінцаў на станцыю ПКП. Тады былі нават паложаны ўжо краевугольнікі, але дарожкі так і не закончылі — не пасыпалі пяском, не асфальтавалі. Краевугольнікі знішчыліся. Напэўна не адзін, праходзячы сюдою, думае сабе пра гэтую незаконча-ную работу.

Цяпер звяртаемся да начальніка горада Бельска, да бельскіх прадпрыемстваў і ўстаноў (іх так у горадзе многа), каб у сувязі з 30-годдзем ПНР сабраліся ўсе і грамадскім чынам закончылі незаконачаную дарогу. Як зручна будзе людзям і як прыгожа гораду! Леш позна, чым ніколі.

Раса

ЗАНЯДБАНЫ ПРЫПЫНАК ПКС

У Слойцы ў Сакольскім павеце ёсць вельмі рухлівы прыпынак ПКС. Тут разыходзяцца дзве шашы — адна з Крушынян праз Крынкі ў Саколку, а другая са Слойкі на Бабікі, Зубрыцу — у Саколку. На прыпынку ПКС у Слойцы заўсёды многа людзей. Едуць на працу, у школы і ў іншыя вёскі — Навінка, Казловы Луг, Раўка. На гэтым вялікім прыпынку няма аднак ніякай будкі, дзе б можна было схавацца ад дажджу ці снегу. Няма нават ніводнай лавачкі, каб змучаны чалавек мог прысесці. Вясной і летам паўбяды — людзі рассцілаюць нешта на траве і сядаюць, а зімой гэтага не зробіш, трэба стаяць, або бегаць па шашы. Гаворым часта, што чалавек у нас найважнейшы, але ў гэтым выпадку пра чалавека няма каму паклапаціцца.

Т. К.

ШТО РАБІЦЬ СА СВІННЯМІ?

Цялушкі і навакольныя вёскі прадаюць свіней на пункце скупкі ў Рыбалах. Прымаюць тут раз у тыдзень, у пятніцу. А гаспадары то замнога іх навязуць, то пункт скупкі проста не прымае. Так, напрыклад, было 31 мая гэтага года. Людзі, адарваўшыся ад работы, завезлі ў Рыбалы свіней, а прыняць іх адмовіліся. Тлумачылі, што на пункце і так стаіць увю 30 свіней, купленых яшчэ 24 мая. ГС з Заблудава іх яшчэ не забраў. Людзі нерваваліся. І толькі дзякуючы ўмяшанню павятовага камітэта ПАРП прывезеныя свінні былі купленыя.

У Цялушках гавораць людзі: „Чаму гэтак дзеецца? Чаму ГС у Заблудаве не можа ўвесці парадку на сваім пункце скупкі? Як могуць тыдзень стаяць свінні галодныя?"

Калісьці, калі Цялушкі належалі да Бельскага павету, дык свіней прымалі не адзін, а два разы ў тыдзень — у аўторак і пятніцу, і ніколі не было застою. Чаму пагоршылася цяпер?

М. С.

ВЕСТКІ З РУДУТ

У вёсцы Рудуты была даўней васьмігадовая школа. У 1973/74 годзе яна была ліквідавана, асталіся толькі класы I—IV, а вучні класаў V—VIII ходзяць у гмінную школу ў Орлю. Вучняў давозіў Павел Малашэвіч самаходам тутэйшай пажарнай каманды. Але на месяц перад заканчэннем школьнага года перасталі вазіць вучняў у школу. Начальнік пажарнай каманды не дазволіў браць самаход. І вучні былі вымушаны хадзіць у школу больш як 5 кіламетраў пехатой ці ехаць веласіпедам. Добра, калі была яшчэ добрая пагода, а ў дождж і холад было вельмі цяжка. Ясна, што такія рэчы не памагаюць вучням у вучобе.

Л. Д.

ПАТРЭБНА НОВАЯ ДАРОГА

Напэўна давялося чытачу ехаць праз вёску Дубіны і Навасады ў Гайнаўскім павеце. Цяжка абмінуць гэтыя вёскі, бо ляжаць яны па шашы Беласток-Гайнаўка. Мастаўю ў гэтых вёсках будавалі 25 год таму назад, а цяпер яна ўжо непрыгодная для язды — вузкая, выбоістая. Каб дарога гэтая належала да павятовага праўлення мясцовых дарог (ПЗДЛ) у Гайнаўцы, яна даўно была б направлена. Але гэта дарога належыць да раёна эксплуатацыі публічных дарог у Бельску Падляшскім, а тут не спяшаюцца.

Жыхары Дубін і Навасад не адзін раз ужо думалі, як тут упарадкаваць сваю вуліцу, хацелі б паставіць новыя прыгожыя платы, пракласці тратуары. Ды ўсё разбіваецца аб тое, што няма ўласцівай дарогі, бо існуючую трэба абавязкова пашырыць і потым толькі гарадзіць і рабіць тратуар.

Мо дырэкцыя раённай эксплуатацыі публічных дарог зацікавіцца ўрэшце гэтай справай і ўключыць у план будову дарогі.

Раса

ГАРКАВІЦКІЯ ЗМЕНЫ

У Гаркавічах было даўней толькі двое старэйшых людзей, якія закончылі пры цары прыхадское вучылішча. Уся моладзь заканчвала адукацыю на трох-чатырох класах. Пасля вайны, калі настала народная ўлада, людзі з вёскі пачалі вучыцца ў розных школах. З Гаркавіч выйшла 12 інжынераў, 8 магістраў, 7 настаўнікаў сярэдніх школ і многа тэхнікаў.

Сама вёска таксама змянілася. Ёсць святліца і Пакой памяці аднасяльчаніна-рэвалюцыянера Сяргея Прытыцкага, які быў старшынёй Вярхоўнага Савета БССР. Прапалі ў Гаркавічах саламяныя стрэхі, а пабудавана многа новых, прыгожых жылых дамоў. Ёсць новая малачарная, база сельскагаспадарчага гуртка. Вельмі змяніліся гаспадаркі. Людзі цяпер збіраюць з аднаго гектара па 20—22 цэнтнеры збожжа. Гадуюць многа кароў і свіней.

Т. К.

КАРЭСПАНДЭНТЫ СУСТРЭНУЦЦА

Хацеў бы я пісаць у рэдакцыю. Ёсць многа цікавых спраў у нашай ваколіцы і многа можна зрабіць з дапамогай сумленных людзей. Хацелася б сустрэцца з іншымі карэспандэнтамі „Нівы" — добра было б абмеркаваць некаторыя справы, якіх ёсць многа. Сустрэцца можна было б у нядзелю, або пасля 17-ай гадзіны, бо я працую чыгуначнікам.

Сталы чытач „Нівы"
Міхась Чэмель,
станцыя Валілы

Ад рэдакцыі. Пісаць да нас можна і трэба пра ўсе цікавыя справы, якія дзеюцца вакол вас. Давайце, пішыце, не чакаючы сустрэчы. А сустрэча карэспандэнтаў „Нівы" будзе. Арганізуем яе ўвосень, у вольны ад працы дзень — гэтак плануе рэдакцыя. Сустрэнемся тады ўсе за круглым сталом і пагаворым аб усім. А пакуль што пішыце.

ЧЫГУНАЧНЫ ПАСЁЛАК

Чаромха з'яўляецца вузлавой чыгуначнай станцыяй. Амаль 80 прац. жыхароў пасёлка — чыгуначнікі. Адгэтуль можна паехаць у Гайнаўку, Беласток ці сталіцу.

Чаромха налічвае 1800 жыхароў. З кожным годам іх прыбывае. Людзі будуюцца. Гадоў дзесяць таму назад, на ўрочышчы „Каганка" раслі толькі карлікавыя сосны і ядловец. На ўрочышчы „Ажарова" расцягваліся зялёныя лугі. Цяпер вырастаюць тут прыгожыя, мураваныя дамы. Пасяляюцца людзі з навакольных вёсак. Чаромха становіцца адным з цэнтраў Гайнаўскага павету.

У сувязі з ХХХ гадавінай нашай дзяржавы, хацелася б паказаць дасягненні чыгуначнай Чаромхі. Хацелася б паказаць, як жывуць, чым клапоцяцца тут людзі. Трэба падкрэсліць, што жыхары пасёлка — гэта адна дружная працавітая сям'я. На кожны кліч партыі чыгуначнікі дружна выходзяць на грамадскія чыны. Гэтакім спосабам вырас тут дом культуры „Калеяж".

Не буду вяртацца да гісторыі. Не буду ўспамінаць мінулага. Раскажу аб цяперашніх днях і цяперашняй працы. А ёсць аб чым.

ЧЫГУНАЧНІКІ НА 30-ГОДДЗЕ

У выніку новага адміністрацыйнага падзелу некалькі вёсак Сямяціцкага павету былі далучаны да Чаромхаўскай гміны. Некаторыя ляжаць ад станцыі і дзесяць кіламетраў. Калі нехта з вас, чытачы, ехаў у Зубачы, Баброўку ці Янцэвічы, ведае, як цяжка было туды дабрацца. Вясною ўсё гразла ў балоце, зімою — у горбах снегу. А людзям трэба было ехаць на працу, вучням у школу.

Неадкладна распачаць будову новай дарогі! — вырашылі ў павеце.

І пачаліся сходы ў вёсках. Аб пабудове зубачоўскай дарогі гаварылася на чыгуначнай вузлавой і гміннай партыйных арганізацыях. Усе разумелі, наколькі важная гэта справа. Таму актыўна прынялі ўдзел у грамадскім чыне. Хутка ўжо праімчацца аўтамабілі і матацыклы па новай дарозе. Вартасць грамадскай працы пры зубачоўскай дарозе ў г.г. ацэньваюць на 472 тыс. зл. Ад сакавіка мінулага года да мая гэтага года прымала ў ёй удзел 1320 асоб, у тым ліку 780 чыгуначнікаў.

Не быў гэта адзін выпадак грамадскай працы чаромхаўскіх чыгуначнікаў. Вось, напрыклад, 12 мая, у дзень партыйнага чыну, 280 чыгуначнікаў (у тым ліку 200 членаў партыі) прынялі ўдзел у пабудове вуліцы Калеёвай у пасёлку. За чатыры гадзіны яны высыпалі 450 кубаметраў гравію. Праца ішла шпарка і спраўна. Добра ацанілі яе прыбыўшыя сюды I сакратар павятовага камітэта партыі тав. Бартосяк і начальнік павету тав. Гінэт, а жыхары пасёлка сардэчна падзякавалі за 200 метраў добрай дарогі.

Мацейка

ГАРАДОЦКІЯ ВЕТЭРАНЫ

У праграме працы гміннай партыйнай арганізацыі ў Гарадку на гады 1973—74, прынятай на гмінннай канферэнцыі ПАРП у Гарадку ў снежні 1973 г., было сказана аб пабудове дарогі з Гарадка ў Валілы. У партыйным чыне ў верасні 1973 г. была распачата будова гэтай дарогі. У другім партыйным чыне ў маі г.г. праца тут прадаўжалася. Члены гарадоцкай ПОП „Тэрэнова" выйшлі на працу рана і занялі свой адрэзак.

У гарадоцкай ПОП „Тэрэнова" 91 прац. членаў мае па больш як 60 год, а толькі 9 прац. маладзейшых. Гэтыя старыя людзі былі некалі ў радах КПЗБ, ППР, яны прымалі ўдзел у слаўным народным галасаванні ў 1946 годзе. Яны арганізавалі ОРМО і яны з'яўляюцца прыкладам для многіх іншых людзей. Да гэтых выдатных людзей належаць Аляксандр Грэсь, Уладзімір Мялешка, Уладзімір Цыванюк і іншыя.

Юрка Паплаўскі

Міхась Кандрусік прывёз фуру жвіру, а група старых членаў партыі высыпала гэты жвір і раўняе яго на дарозе.

ДОБРЫ СОЛТЫС

Многа год солтысам у Спічках з'яўляецца Сяргей Гапуновіч. Гэта чалавек добрага характару. Ён умее ветліва пагаварыць з кожным, любіць моладзь. Пра парадак у Спічках таксама дбае. Па ініцыятыве Сяргея Гапуновіча ідзе ў нашай вёсцы грамадская праца. Ён як „галава вёскі" імкнецца да таго, каб Спічкі лічыліся добрай вёскай у гміне Орля.

Васіль Асеннік

ГАРЦЭРСКАЯ ПРАЦА Ў 10-ЫМ ЛІЦЭІ

У 10-ым ліцэі ў Гайнаўцы добра працуе гарцэрская дружына імя Алега Кашавога. Яе спецыяльнасць — санітарная. У канцы 1973 года ўзнік у школе шчэп гарцэрскіх дружын службы Народнай Польшчы (ГСПС).

У дні вядомых гадавін гарцэры арганізуюць мерапрыемствы, прысвечаныя заслужаным людзям. Апякуюцца магіламі загінуўшых салдат. Сабралі грошы і перадалі на цэнтр здароўя дзіцяці, за што атрымалі падзяку. Прымаюць актыўны ўдзел у алімпіядзе ведаў аб Польшчы і свеце. Вядуць перапіску з савецкімі піянерамі. Па просьбе піянераў школы з 10-ага ліцэя адшукалі магілу савецкага салдата Кузняцова, які загінуў у час вызвалення Гайнаўкі. Прымалі ўдзел у зімовай гарцэрскай акцыі, а Лена Вяйкоўская ўдзельнічала ў агульнапольскім семінары шчэпаў у Цеплiцах Шлёнскіх.

У сваёй школе гарцэры маюць гарцэрскай пакой, прыгожа і багата абсталяваны дырэкцыяй. Гарцэры IV дружыны наладзілі сувязь са шчэпам гарцэрскай службы Народнай Польшчы з Ляснога тэхнікума ў Белавежы. Белавежцы перадалі гайнаўскім гарцэрам матэрыялы пра генерала Вашкевіча, імем якога тэхнікум названы, а IV дружына падрыхтавала па гэтых матэрыялах апэль, прысвечаны ген. Вашкевічу.

Гарцэры прымаюць актыўны ўдзел у грамадскіх працах у сваёй школе — у Гайнаўскім беларускім ліцэі.

На здымку шчэповая шчэпу ГСПС 10 ліцэя ў Гайнаўцы Лена Вяйкоўская.

Віктар Бура

Солтыс вёскі Ракавічы, гміна Чыжы, Гайнаўскі павет. Шукаючы адказу на ваша пісьмо (канчатковае вырашэнне ільгот за знішчанае збожжа для некаторых гаспадароў вёскі), мы звярнуліся ў Раённае меліярацыйнае прадпрыемства ў Бельску, вул. Рэянова 4, да дырэктара Недзведзя, які гэтай справай зацікавіўся. Неўзабаве вы атрымаеце адказ.

Дзядзька Квас. Абедзве версіі верша „Ну й гулялі ж" атрымалі. Надрукуем, „не зважаючы на нішто", другую версію, па-вашаму, лепшую. Верш лічым вельмі „на часе", не можам толькі зразумець, чаму другое заканчэнне мае быць лепшае ад першага. Няхай асудзіць чытач.

I заканчэнне:

Ι наладзілі вяселле
Гучнае на дзве нядзелі,
Склікаўшы суседзяў — нас
Ну й гулялі ж!

Дзядзька Квас

II заканчэнне:

Весяліліся на славу,
Пілі сок вішнёвы, каву,
У меру елі, танцавалі
Пад музыку-кантрабас
Ну й гулялі ж!

Дзядзька Квас.

А вы заўсёды, дзядзька, жартуеце.

Анатоль Антанюк. Вершы будзем друкаваць, захоўваючы крыху мясцовы характар вашай мовы.

NIWA 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1. TELEFON 2-32-41. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Wydawca RSW „Prasa—Książka—Ruch". Indeks 36911.

З французскага гумару

РАХУНАК

Пражыўшы два дні ў заняпалай гасцініцы і атрымаўшы рахунак на пяцьсот франкаў, я вырашыў пагаварыць з гаспадаром.

— Пардон, масье, — пачаў я. — Адкуль такі вялікі рахунак? Вы паставілі нам чатыры дні, а мы не пражылі ў вас і трох: прыехалі ў панядзелак ноччу, а сёння раніцай ужо ад'язджаем.

— Панядзелак, аўтарак, серада, чацвер — чатыры дні! — запярэчыў мне гаспадар.

— Дык нельга ж лічыць панядзелак: мы ж прыехалі каля паўночы, а чацвер толькі што пачынаецца!

— Такое правіла, масье: калі дзень пачаўся — ён уключаецца ў рахунак.

— Ну добра... Але вытлумачце, чаму вы палічылі нам па два франка ў дзень за электрычнасць? Святла ж не было ўсе два дні, пакуль мы ў вас жылі!

— Так, святла не было, але вы, павінен заўважыць, ад гэтага зусім не пацярпелі: вам падавалі свечкі.

— Так, свечкі былі, і вы іх са спакойным сумленнем таксама ўключылі ў рахунак.

— А як жа? Яны ж дастаюцца не дарма!

— Дык тады не лічыце электрычнасць!

— Немагчыма, масье. Электрычнасць — гэта звычайны расход, а свечкі — дадатковы!

— А чаму вы нам палічылі паперу і чарніла? Мы нічога не пісалі.

— Вы не пісалі — затое для вас пісалі!

— Хто ж? — раззлаваўся я ўрэшце.

— Мы! Вечарам, калі вы прыехалі, мы запісалі вашы прозвішчы. Кожны дзень за абедам вам падавалі меню — таксама на паперы, прашу заўважыць! І нарэшце, вось ваш рахунак — ён таксама напісаны на паперы!

Гэты довад канчаткова ашаламіў мяне, і я прызнаў сябе пераможаным!

Альфонс Але

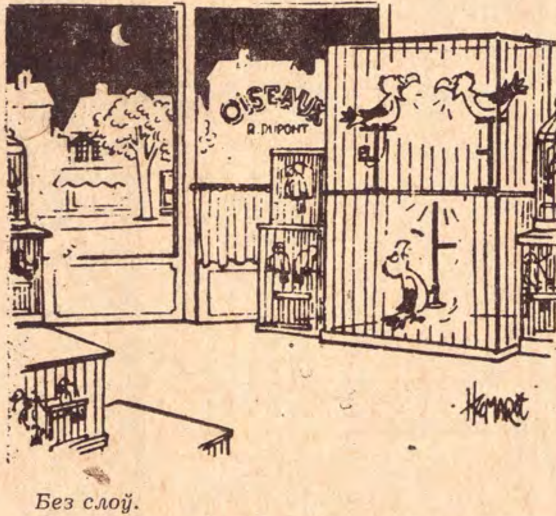

Без слоў.

ПАЧАКАЕ

Адзін аўтар дэтэктыўных раманаў славіўся быстрынёй, з якою ён пісаў свае творы. Аднойчы яму пазваніў выдавец, і сакратар пісьменніка адказаў:

— Я не магу цяпер непакоіць шэфа, ён піша свой новы раман.

— Нічога, — адказаў выдавец, — я пачакаю ля тэлефона, пакуль ён яго закончыць!

ДЗІЎНА

Псіхіятр:

— Дык вы гаворыце, што плаціце падаткі з радасцю? І калі гэта ў вас пачалося?

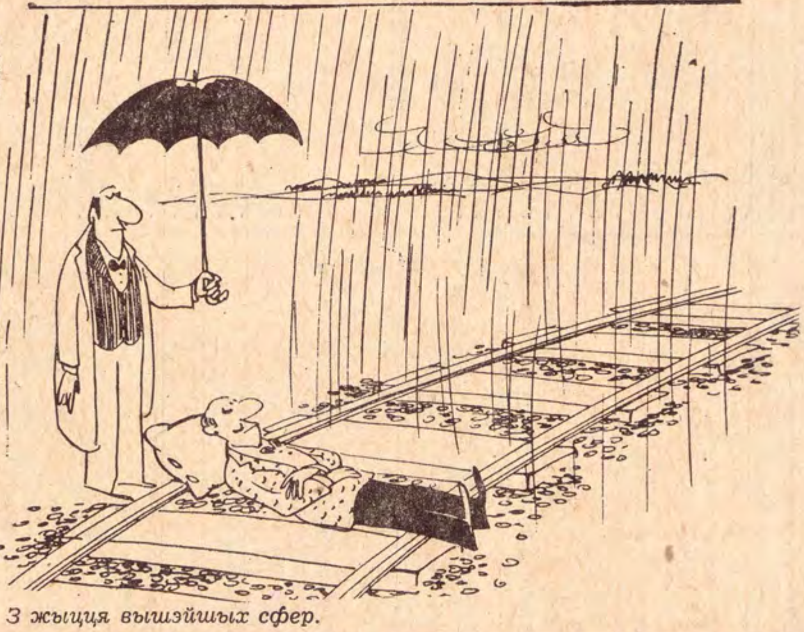

З жыцця вышэйшых сфер.

ВЫТЛУМАЧЫЎ

Прайшло ўжо некалькі дзён з той пары, як у маленькага Антуана з'явілася сястрычка, і яго сябра П'ер пытае, як яна яму падабаецца.

— Нічога, зразумела, але я б усё-такі аддаў перавагу брату.

— Дык папрасі бацькоў, хай яны абмяняюць яе ў магазіне.

— Ну так, хто ж яе будзе мяняць! Мы карыстаемся ёю ўжо цэлы тыдзень.

НЕ ЗРАЗУМЕЎ

— Ці не пазычыў бы ты мне дзесяць марак?

— У мяне няма з сабой грошай.

— А дома?

— Дзякуй за запрашэнне, але я спяшаюся.

УСЁ ЯСНА

У Парыжы праходзячая машына абхляпала карсіканца граззю, і ён доўга і галосна дакараў парыжан:

— Вось у нас, на Корсіцы, у такім выпадку шафёр неадкладна выходзіць з машыны, просіць прабачэння, запрашае дамоў, дакладна чысціць вопратку, частуе шампанскім, астаўляе ў сябе начаваць, наступнай раніцай корміць снеданнем і яшчэ дае грошы на зваротную дарогу.

— Не можа быць! — усклікае парыжанін.

— Можа! Клянуся вам!

— Гэта з вамі здарылася?

— Не, з маёй жонкай!

...Ён гаварыў: калі кожнаму — сваё, дык каму ж дастанецца чужое?!

...Ён гаварыў: у кожным лесе — свой Чорт.

САБАКАРЫ

Братамі мне —
усе жывыя.
Люблю ласёў,
люблю баброў.
Але здаецца,
што завыю
Ад гарадскіх сабакароў.
Калі дзябёлыя кабеты
І дзецюкоў джынсовых раць
Вязуць,
вядуць,
нясуць, як дзетак,
Сабак і сучак „прагуляць".
Ім трэба свежае паветра,
Вячэрні сціщаны прастор,
Ступаюць колі,
нібы мэтры,
Ідзе насуплены баксёр.
Імчаць настырныя аўчаркі,
Сапе раскормлены бульдог.
Як вераб'і ў зімовым парку,
Балонкі ціснуцца да ног...
А побач
юныя бароды
Размовы тонкія вядуць
Не пра прыроду —
пра народ,
Пра чуйны нюх
і лёгкі дух.
Любуюцца з замілаваннем
І з веданнем —
што ні кажы,
Як іхні псюк ля дрэва стане
Ці хвост памацае чужы...
Тады ваўком завыць гатовы
Я між разбэшчаных звяроў...
Не пра сабак я —
што вы,
што вы!
Мой гнеў —
супроць гаспадароў.
Я б зразумеў іх,
каб не ведаў,
Што з радаслоўнаю шчанюк
Для іх мілей,
чым сын суседаў
Ці нават родны свой унук.
Я б паважаў іх,
каб не бачыў,
Што ім дайсці няма калі
Ад клопатаў пра лёс сабачы
Да клопатаў пра лёс зямлі...
Спяшаюць галубы схавацца,
Малеча тоіцца ў двары,
Калі клыкастых гадаванцаў
Выводзяць зноў сабакары.

Генадзь Бураўкін

ДЗЯДЗЬКА

Дзве сяброўкі гутараць:

— Мары сказала, што дзядзька падарыў ёй каралі з сапраўднага жамчугу.

— Не веру. Або дзядзька непраўдзівы, або жамчуг фальшывы.

ПАКРЫЎДЗІЎСЯ

Позна вечарам з казіно выходзіць дама. Тут жа каля яе з'яўляецца малады чалавек і гаворыць:

— Мадам, дайце мне грошай.

— Як вам не сорамна! — абураецца дама. — Такі малады і ўжо жабруе!

— Выбачайце, мадам, — пакрыўдзіўся чалавек, — я не жабрак, я рабаўнік.

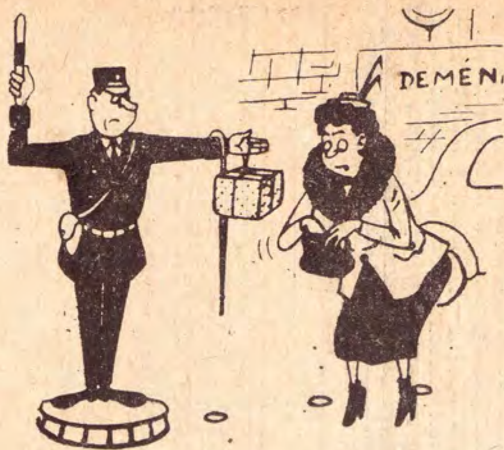

— Патрымайце, калі ласка, яшчэ секундачку, пане паліцэйскі...

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Міколы Варанецкага з Альхоўкі Гайнаўскага павету змяшчаем папулярную савецкую песню

ПШЕНИЦА ЗОЛОТАЯ

Стихи М. Исаковского
Музыка М. Блантера

Мне хорошо, колосья раздвигая,
Сюда ходить вечернею порой.
Стеной стоит пшеница золотая
По сторонам дорожки полевой.

Всю ночь поют в пшенице перепелки
О том, что будет урожайный год,
Ещё о том, что за рекой в поселке
Моя любовь, моя судьба живет.

Мы вместе с ней в одной учились школе,
Пахать и сеять выезжали с ней,
И с той поры мое родное поле
Еще дороже стало и родней.

И в час, когда над нашей стороною
Вдали заря вечерняя стоит,
Родное поле говорит со мною,
О самом лучшем в жизни говорит.

И хорошо мне здесь остановиться
И, глядя вдаль, подумать, помолчать.
Шумит, шумит высокая пшеница,
И ей конца и края не видать.

У РЭСТАРАНЕ

У рэстаране наведвальнік пытае афіцыянта:

— Што вы мне раіце: яйкі ўсмятку ці амлет?

— Не бярыце яек усмятку, масье, яны нясвежыя, вазьміце лепей амлет, у ім няма яек.

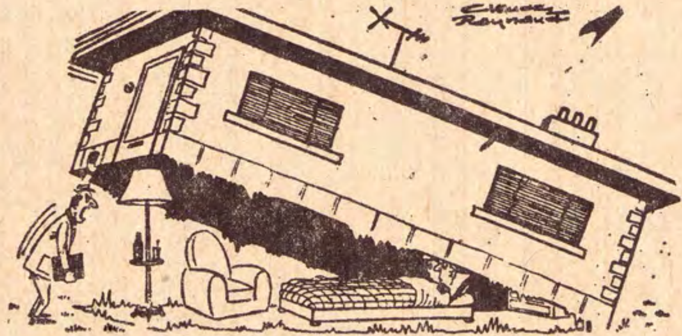

— Што ў чорта, не можаце адказаць, калі стукаюць у дзверы?

УКРАЛІ СТАТУЮ

Італьянскія грабежнікі, якія спецыялізуюцца на творах мастацтва, перайшлі ад крадзяжу карцін, старых кандэлябраў і іншай „дробязі" да больш „цяжкаваговых" аперацый. У Палерма яны ўкралі зробленую ў XVII стагоддзі мармуровую статую са скульптурнай групы на плошчы Карафо.

У СЯРЭДНІМ ПЯЦЬ ЗЛАЧЫНСТВАЎ НА АДЗІН ФІЛЬМ

Архіепіскап французскага горада Шамбери мансеньёр Базелар вырашыў высветліць маральны ўзровень кінафільмаў, якія дэманструюцца ў Францыі. Прагледзеўшы 400 кінафільмаў, ён налічыў у іх каля двух тысяч розных злачынстваў: 310 забойстваў, 74 выпадкі шантажу, 43 наўмысныя падпалы, 182 клятвазлачынствы, 505 разводаў з трагічным фіналам і мноства іншых парушэнняў закона...

ДАРОЖНАЯ СТАТЫСТЫКА

Апытанне французскай службы бяспекі паказала: найгоршыя вадзіцелі аўтамабіляў — маладыя людзі ад 18 да 24 гадоў. Яны падвяргаюць сябе рызыцы трапіць у аварыю амаль у два разы часцей, чым усе іншыя аўтамабілісты. Лепшымі зарэкамендавалі сябе вадзіцелі ва ўзросце ад 35 да 44 гадоў. Іх рызыка стаць удзельнікамі дарожнага здарэння на 25 працэнтаў ніжэйшая за сярэднюю. Жанчыны, незалежна ад узросту, водзяць машыну горш за мужчын: доля іх рызыкі на аўтастрадах на 25 працэнтаў перавышае сярэдні ўзровень.

Прырода нікога не крыўдзіць: чалавека з кароткім розумам узнагароджвае доўгім языком.